

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravišтво in uredništvo »DOMOVINA«, Ljubljana,
Puccinijeva ulica št. 5, II. nad., telefoni 31-22 do 31-26
Račun Pošne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10 711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 6.— L., polletno
12.— L., celoletno 24.— L. — Posamezna številka
60 cent.

Po trdi borbi v Afriki

Bitka v Afriki je končana. O tem je Glavni
stan Italijanskih Oboroženih sil objavil 14.
maja naslednje 1988. vojno poročilo:

Prva italijanska armija, ki ji je bila dodeljena
čast zadnjega odpora Osi na afriških tleh, je
davi na ukaz Duceja prenehala bojevanje. Pod-
vržena osredotočenemu in neprestanemu pritisku
vseh angleško-ameriških kopinskih in letalskih
sil se je izčrpavši strelivo in brez vsake oskrbe
še včeraj vrlo upirala sovražnemu pritisku samo
s hrabrostjo svoje pehote. Tako je končana bitka
za Afriko, ki je trajala z menjajočo se srečo 35
mesecev. V zadnjih bojih, v katerih so se vsi
naši oddelki ramo ob ramo z nemškimi bili v
odličnem duhu tovariškega tekmovanja, so se
topništvo vseh vrst, izvidniški oddelki, oklopniki
in lahka konjica »Lodi«, kakor vedno, sijajno
izkazali. Junaško zadržanje naših vojakov, ki so
pod vodstvom maršala Italije Giovannija Messeja
v dolgih bitkah izvedli vse naložene jim naloge ter
pridobili novo slavo svojim zastavam, je zopet s
krvjo in žrtvami posvetilo gotovost bodočnosti
Naroda v Afriki.

Zahvala in priznanje

Isti dan je Vrhovno poveljništvo nemške
vojske objavilo:

Junaška bitka nemških in italijanskih skupin,
borečih se v Afriki, se je danes častno zaklju-
čila. Zadnje odporne skupine, boreče se v okolici
Tunisa, so morale prenehati z bojem, ko so ostale
brez vode in živeža ter porabile vse svoje stre-
livo. Morale so popustiti zaradi pomanjkanja
oskrbe in ne zaradi napadov sovražnika, ki je
moral tudi na tem prizorišču operacij čisto pri-
znati superiornost našega orožja.

Nemški in italijanski bojovníki v Afriki so v
celoti opravili poverjeno jim nalogo. Z odporom

s katerim je bila pred sovražnikom v dolgih me-
sech srdite bitke branjena vsaka ped zemlje, so
zaposlili v Severni Afriki izredno ogromne sile
sovražnika, zadajajoč jim najhujše izgube na lju-
deh in potrebščinah. Tako dosežena razbremenitev
na drugih frontah in pridobljeni čas sta bila iz-
redno koristna poveljstvu sil Osi.

Generalu von Arnimu, ki je že nekaj časa
poveljeval italijansko-nemški četam v
Severni Afriki, je Hitler postal 10. maja
naslednje radijsko poslanico:

»Vam in vašim junaškim četam, ki ste v zve-
stem bratstvu v orožju z italijanskimi tovariši
branili sleherno ped afriške zemlje, izražam za-
hvalo in najvišje priznanje. Z menoj sledi ves
nemški narod z občudovanjem junaški norbi svo-
jih vojakov v Tunisu. Za končni uspeh vojne je
bila največjega pomena. Skrajna zastava vseh sil
in zadržanje naših čet bosta zgled vsem oborože-
nim silam velikega nemškega Rajha in bosta tvo-
rili posebno stran slave v vojaški zgodovini Nem-
čije. — Adolf Hitler.«

Dne 11. t. m. je Duce postal generalu von
Arnimu naslednje radijsko poslanico:

»Sledim z občudovanjem in ponosom temu, kar
skupine afriške vojske opravljajo s trdno odlo-
čitvijo in neukrotljivo hrabrostjo proti številčno
premočnemu sovražniku. Zgodovina bo dala temu
junaškemu dejanju zaslužen priznanje. V šefih
in vojakih skupin vojske v Afriki pozdravljam
najsvetlejši izraz hrabrosti narodov Osi. — Mus-
solini.«

Junaška borba naših oboroženih sil — kon-
čuje nemško poročilo — borečih se v Afriki, ki
je trajala skoraj dve leti in pol in katere po-
men bo zlasti ocenjen v bodočnosti, bo vedno
eno izmed najbolj slavnih in ponosnih poglavij
vojaške zgodovine nemškega naroda.

General Ambrosio poveljuje prvo armado

General Ambrosio, šef italijanskega
glavnega stana, je ob zaključku bojev v
Afriki posvetil 14. t. m. zvečer v rimskem
radiu naslednje besede junaški prvi armadi:

Dne 24. oktobra 1942 se je pričela v ožini El
Alameina bitka, ki naj bi odločila o usodi Vzhodne
Afrike. Te postojanke, katere so čete Osi dosegle
s svojimi vojaškimi sposobnostmi in ne s pre-
močjo sredstev, so se več dni upirale sunku moč-
nih angleških oklopnih sil, navzlic ogromnemu
osredotočenju sovražnega topništva in množin-
skim letalskim bombardiranjem. Šele ko so za-
dale sovražniku najhujše izgube, zaradi katerih
je postal precej previden v nadaljnjem vojskova-
nju, so italijansko-nemške enote pričele umikal-
ne manevre, ki bodo ostali najpopolnejši, kar jih
je vojaška zgodovina zabeležila. Težavni načrt,
katerega so zamislili in odločno vodili šefi, se je
lahko izvedel zaradi zglede poštrevnosti čet,
ki so hrabro prenašale žrtve in izredno hude ne-
veščnosti dolge in neprekinjene bitke.

Medtem ko je bila bitka besnela na libijskem
ozemlju, je izkrcanje dveh novih armad v fran-
coski Severni Afriki, prve angleške in 5. ameriške
armade, katerima so se postopno pridružile fran-
coske odpadniške enote, še povečalo neravno-
vesje med silami Osi in silami nasprotnika. Sprčo
tega novega dejstva, ki je globoko spremenil
strateški položaj v Sredozemlju, ker je tvorilo
neposredno nevarnost za Južno Evropo, je Os po-
slala v Tunis nekaj tisoč mož, katerim je z drzno
akcijo uspelo ohromiti pobudo nasprotnika in mu
preprečiti, da ni imel takojšnje koristi od svoje
odločne številčne premoči.

Velika zakasnjevalna funkcija Tunisa

Velika zakasnjevalna funkcija Tunisa se je
pričela kazati. Dočim je Angloameričanom uspe-
valo v nadaljnjem ojačevanju lastnih sil, katerim
so bili na razpolago celotni viri angleškega im-
perija in ameriške republike, sta morali Italija
in Nemčija vrinjati svoje oskrbovanje skozi nad-
zorovalno letalstvo in pomorsko mrežo sovražni-
ka. Razen velikih pomorskih sil in podmornic sta
Anglija in Amerika zbrali v Sredozemskem morju
mogočne skupine letalstva, katere so lahko izko-
riščajoč letališča v Alžiru, francoskem Maroku in
kasneje v Libiji, neprekinjeno nadzorovale S'cil-
ski kanal, napadajoč sleherno pomorsko sredstvo
v plovl.

Težke naloge mornarice in letalstva

S tem je postala še bolj težavna že itak težka
naloge naše mornarice in našega letalstva, ki
sta bili pozvani, da bdita nad sredozemskimi poti
ter ščitita pred zasedo pomorske in letalske kon-
voje, ki so bili določeni za oskrbovanje tuniškega
operativnega prizorišča. Niti letalstvo, niti mor-
narica se nista omejila na tako zaščitno poslan-
stvo. Ena kot druga sta hrabro sodelovali v ope-
racijah, sam napadajoč prometna pota in anglo-
ameriške enote.

Dne 21. marca je sovražnik pričel ofenzivo v
Tunisu. Po več dnevih ostre borbe na Marethovi
črti ni dosegla ofenziva nobenega rezultata. Zgo-
dilo se je zaradi neugodnih dogodkov v srednjem
odseku, da je prva armada, umaknjena na črto
Chietta, izkoristila Marethovo črto, katero je
znala obdržati nedotaknjeno. Krog se je vedno
bolj zoževal.

Junaške borbe prve armade

Odrejeni umik naše južne fronte na postojanke
Enfidavilla ni bistveno spremenil položaja in tudi
ne sledeči množinski napad Angloameričanov, s
katerim ni bil dosežen več dni noben pozitiven
izid. Krvavi in ponovni porazi so bili zadani so-
vražnim armadam, zlasti od borečih se junakov
naše prve armade. Junaški dogodki pri Tauruni
in v drugih utrjenih postojankah v tem odseku
so tako živo v spominu vsakogar, da je odveč sle-
herno spominjanje nanj. Pripadajo sveti dediščini
najčistejše slave italijanske vojske. Ko se je po-
polnoma izjalovil napad v južnem odseku, se je
središče prestavilo na fronto na zapadu. Po me-
njajočih se dogodkih se je akcija širila tudi na
severni odsek in tu je sovražniku uspelo zaradi
prehude premoči v orožju obvladati odpor bra-
nincev.

Sovražna premoč v vojnih sredstvih

Kadar so nasprotne sile v razmerju, kakršno
je bilo med četami Osi in sovražnimi četami in
sicer v razmerju enega proti dvajsetim tankom,
enega proti sedmim oklopnim avtomobilom, ene-
ga proti trem topničarjem, neupoštevajoč izredno
velike razlike med obema letalstvom, ne more
vzdržati neomejen čas nobena človeška energija,
nobena planteca volja.

Ko bo omogočeno objaviti podatke o silah Osi
v končni fazi bitke v Tunisu, bodo Angloameričani
morda obžalovali plahost, s katero so začeli in vo-
dili zaključno akcijo. V dneh 7., 8., 9. in 10. maja
se je med tem, ko je prva italijanska armada
z neukrotljivo hrabrostjo svojih oddelkov držala
pred svojimi postojankami 8. angleško armado,
po padcu Bizerte in Tunisa v severnem odseku
izpolnila usoda 4. nemške oklopne armade. Borila
se je z zaletom in hrabro, toda je morala končno
popustiti pred premočnim sovražnikom. V neki
pozdravni brzojavki generalu Messeju je general
von Arnim poveljeval zadržanje njemu podre-
jenih italijanskih oddelkov, zlasti pa topništva,
ki se je čudovito borilo, povsem vredno svojih
slavnih izročil.

Najvišja priznanja

Dne 12. maja zjutraj je moral tudi nemški
afriški zbor, zmagoviti junak v tolikih bitkah,
opustiti borbo zaradi izčrpanja streliva, potem ko
je uničil vojne naprave in vojne potrebščine. V
trenutku ko je postal odpor nemogoč, je poveljnik
armadne skupine poslal z zvestobo vojaka in o
obnovljenem prepričanju o končnem uspehu goreč
pozdrav zadnjega afriškega bojovníka nemškemu
in italijanskemu narodu. Hitler je izrazil svoje
visoko priznanje generalu von Arnimu, poveljniku
armadne skupine, Duce pa je tudi poslal poslanico
v kateri je izrazil ponosno občudovanje italijan-
skega naroda sprčo neukrotljive hrabrosti, ka-
tero so pred številčno premočjo sovražnika poka-
zali poveljniki in vojak v Tunisu, občudujoč v
njih najčistejši izraz vojščakov ljudstev Osi.

Epopeja zadnjih bojev

Tako je bila naša prva armada sama v borbi.
Njej je pripadla ponovna sreča zadnjega odpora
na afriški zemlji. Navzlic temu, da so se proti
njej zdaj razen 8. armade usmerile vse ostale
močne sovražne sile, so njeni oddelki preživeli
borbo. Bitka je valovila v prvih črtah. Borba so
bile neprekinjene na vsej fronti. Nekaj postojank
je bilo izgubljenih, zopet zavzetih in zopet izgub-
ljenih ter končno naši lasti dokončno zagotov-
ljeni z nezadržno vneto naših oddelkov, vse to
v najhujšem času.

General Messe je javil Duceju o čudovitem za-
držanju šefov in prostakov, ki se, ne meneč se za
bližnjo usodo, borijo ter operirajo z nespremenjeno
trdno odločnostjo v prepričanju, da bo njih žrtve
poplačana z neizbežno bodočnostjo Domovine. Dne
11. in 12. maja so borbe postale bolj ostre, njih
ritem vedno bolj silovit. Na predlog sovražnika
za predajo je general Messe kot zvest tolmáč

čustev svojih mož odgovoril odklonilno. Istega dne je Duce izrazil armadi občudovanje in ponos vseh Italijanov za zgodovinske strani, ki jih piše na zadnjem koščku Afrike, s katerega izžareva slava, ki bo država nanjo stoletja ponosna. Poslanica, ki je bila sporočena vsem četam prve armade, je te prepričala, o priznanju Domovine za doprinešene žrtve ter je še bolj podžgala borbenega duha.

Boj do zadnjega naboja

Dne 12. maja je postal položaj I. armade nevzdržen. Njene postojanke so se nezavzete, toda glas topništva je splahnel in kmalu je moral umolkneti zaradi popolnega izčrpanja streliva. Mnogo topov je bilo pogrnanih v zrak. Poveljnik topništva je odredil, naj topničarji, ponosni na svojo slavo in svojo žrtve, oddajo zadnjo salvo ob gorečem kriku: »Živel Kralj! Živelo italijansko topništvo!« Neomajni sklep generala Messeja, nadaljevati borbo do skrajnih posledic, če se v predaji ne prizna čast orožja, predstavlja neomajen izraz moške hrabrosti, neukrotljivega ponosa.

Vsaka nadaljnja žrtve pa bi bila brezplodna in Duce je odredil, naj borbe prenehajo. Toda šele potem, ko je armada porabila vse in je uničila vse topništvo in vse pehotno orožje, je dobila od svojega šefa ukaz, naj pusti borbo in z zadnjim

dvigom svojih slavnih praporov na afriški zemlji zapečatiti svojo usodo s krikom: »Živela Italija!«

Priznanje Nj. Vel. Kralja in Cesarja — Giovanni Messe, maršal Italije

Taki so bili dogodki zadnjih dni: Epilog šestih mesecev bitke, ki so omogočili pridobitev izredno dragocenega časa v splošnem okviru vojevanja in ki se izražajo najvišje v besedi, ki jo je naslovil Nj. Vel. Kralj in Cesar generalu Messeju v odgovor na poslanico, v kateri je obrazložil vzvišenemu vladarju ponosne namere svojih mož, pripravljenih z vsemi zastavami žrtvovati se v zadnjem odporu: »Sledil sem z najbolj živim občudovanjem slavnim junaškim dejanjem prve armade. Njeno slajšno zadržanje je trdno poročilo za večjo večino naše nesmrtno Domovine.«

V potrdilo vojaških kreposti prve armade je bil njen poveljnik imenovan za maršala Italije.

Velika žrtev naših vojakov v Afriki je seme bodoče slave in neizbežne sreče naroda.

Iz njega izhaja svetel pouk, da se je treba boriti z isto vero, katero so naši junaški vojaki izpričali v junaškem izvrševanju svojih dolžnosti.

Na pragu novih dogodkov

Po končanih bojih v Afriki stojimo na pragu novih dogodkov. V času, ko so sile Osi zadrževale naval združenih sovražnikov v Afriki, se je Evropa spremenila v mogočno trdnjavo, proti kateri bodo zdaj zaman butale sovražne sile.

Predvsem se združeni sovražniki poslužujejo letalstva in upirajo teroristične napade na nezaščiten mesta v Italiji, Nemčiji in na zasedenem ozemlju.

Pobijajo nedolžne žrtve, žene in otroke, dobe pa zaslužno plačilo z izgubo številnih letal, kakor tudi z učinkovitimi protinapadi osnih sil.

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 14. maja naslednje vojno poročilo: Naši letalski oddelki so v učinkovitih nočnih poletih napadli luke v Boni, v Bugieu in Sfaxu (Afrika). Na Tiranskem morju je potopila neka nemška enota sovražno podmornico in ujela del posadke. Včeraj so sovražnikovi večmotorni letalci prileteli nad mesta: Neapelj, Reggio Calabria, Cagliari, Messina in Augusta. Povzročili so žrtve in škodo, zlasti ogromno v Cagliariju, ki so ga dvakrat bombardirali. Protiletalsko topništvo je sestrelilo tri letala nad Kalabrijo, eno nad Porto Empedocle in eno nad Messino. Sedem nadaljnjih letal so sestrelili v boju italijanski in nemški lovci; 5 v Cagliariju, 2 v Augusti.

Italijansko vojno poročilo ob 15. maja pravi: Med nočnim napadom na luko v Boni (Afrika) so nemška vojna letala potopila eno petrolejsko ladjo in poškodovala trgovsko ladjo srednje tonaže. Včeraj je sovražnik iz zraka obmetaval z bombami Civitavecchio, Palermo, Sassari in razne druge kraje na Sardiniji. Zabeležene so žrtve med prebivalstvom in poškodbe na poslopih, zlasti v Civitavecchiji. Sardinsko protiletalsko topništvo je sestrelilo 9 letal, dve izmed teh sta bili sestreljeni v Palermu. Na vzhodni obali Sardinije so naši lovci prestregli neki sovražni letalski oddelk in sestrelili dva dvomotornika.

Italijansko vojno poročilo ob 16. maja pravi: Letala Osi so vnovič bombardirala pristanišče v Boni. Sovražni letalski oddelk je v prvih urah pretekle noči napadel mesto Trapani; poročajo o škodi v omejenem obsegu. Štiri letala je sestrelilo obrambno topništvo.

Italijansko vojno poročilo ob 17. maja javlja: Italijanski in nemški letalski oddelki so z dobrim uspehom napadali alžirske luke. Snoč so sovražna letala priletela nad Rim in kasneje odvrгла bombe v okolišju Ostie. Bilo je nekaj škode in nekoliko ranjenih.

Na vzhodu se pripravljajo veliki spopadi. Za uvod so Nemci pričeli ofenzivo na kubanskem bojišču, kjer so grenadirji vdrl v ruske postojanke. V dvodnevni silovitih bojih je bila v sodelovanju z letalstvom razbita glavna trije sovjetskih divizij in so bile sovražniku prizadete velike krvave izgube. Sovjetske čete so izgubile poleg številnih topov in oklopnih vozil mnogo lahkega in težkega pehotnega orožja. Nadalje je javilo vrhovno poveljništvo nemške vojske pretekli ponedeljek: S področja okrog Velikih Luk poročajo o uspešnem lastnem bojnem delovanju. V raznih drugih odsekih vzhodne fronte so nemške napadne čete nepričakovano vdrele v sovražne postojanke, jih razdejale ter privedle ujetnike in plen. Posamezni sovjetski napadi so bili zavrnjeni deloma v sodelovanju z letalstvom. Anglosaška letala so v nočeh preteklega tedna večkrat priletela nad Nemčijo in nad zasedene pokrajine. V hudih zračnih letalskih bojih je pa sovražnik izgubil izredno visoko število letal, večinoma težkih štirimotornih bombnikov. Sovjetski letalci so v noči

od 12. na 13. t. m. teroristično napadli Varšavo in ubijali nedolžno prebivalstvo.

Zaradi velikih izgub so anglosaška letala priletela v noči od nedelje na ponedeljek le v majhnem številu nad nemško ozemlje in vrgla na nekatere kraje majhno število rušilnih bomb. Poškodovani sta bili dve dolinski zapori. Kakor pravi nemško vojno poročilo, so sile množine vođe, ki se je razila zaradi teh poškodb, povzročile težke izgube med civilnim prebivalstvom. Osem napadajočih letal je bilo sestreljenih, 9 nadaljnjih sovražnih letal pa je bilo uničenih nad zasedenim zapadnim ozemljem. Nemška brza vojna letala so zadnje noči učinkovito napadala vojaško važne naprave v Londonu, v ladjedelniškem mestu Sunderlandu in v industrijskem mestu Chelmsfordu. Nadalje so nemška letala zadnji čas večkrat ostro napadla industrijske naprave v Petrogradu in zbirališča v ruskem zaledju.

V Washingtonu je bil zadnje dni sestanek angleškega ministrskega predsednika Churchilla in ameriškega predsednika Roosevelta. Churchill je pripeljal s seboj razne generale in drugo spremstvo. Posvetovali so se o novo nastalem položaju in o tem, kako bi napadli Evropo. Ameriški in angleški listi objavljajo razne napovedi, italijanski in nemški tisk pa jim odločno odgovarja, da bo vsak poskus anglosaškega vpada v Evropo zadel na odpor celinskega bloka. Churchill in Roosevelt bi se rada sestala s Stalinom, ki pa očitno izbegava osebne stike s njima.

DOMAČE NOVICE

* Ducejeva nagrada dvojčkom. Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncema Janezu in Justini Zobec v Dolenji vasi ter Janezu in Franciški Kunstelj v Klenoviku ob priliki rojstva dvojčkov nagrado v znesku po 600 lir.

* Zdravstvena avtobkolona, ki se je od začetka pomladi mudila večinoma po notranjskih krajih, je bila konec prejšnjega meseca na Vrhniki, kjer je številnim obiskovalcem nudila zdravstveno pomoč, nasvete in tudi zdravila. V začetku tega meseca pa je prenesla svoje delovanje v okolico Ljubljane. Najprej se je mudila na Ježici, nato pri Devici Marji v Polju, ta teden pa posluje na Rudniku. Kakor povsod, se tudi v okolici Ljubljane ljudstvo rado zateka k njej.

* Dvojna zdravniška poroka v Novem mestu. V zasebni kapelici novomeškega prosta sta se poročila znana novomeška zdravnik dr. Idi Kopač s trgovčevco hčerko Milico Vovkovo in dr. Milan Kirn z zdravnico dr. Vando Orehkovo. Novoporočencem, ki so prišli prišli med prebivalstvom, želimo mnogo sreče!

* Nova lepa umetnostna razstava je prirejena v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani. Mladi slovenski umetniki Nikolaj Omerza, Zoran Mušič, Maksim Sedej in Stane Kregar so razstavili svoje najnovejše podobe, kiparja Zdenko Kalin in Karel Putrih pa svoje novejšje kipe. Kdor hoče spoznati ustvarjalno moč mlajših slovenskih umetnikov, mu priporočamo, da si to lepo razstavo ogleda.

* Določbe o ugotovitvi sestava in opreme kmetij v Ljubljanski pokrajini. Visoki komisar je odredil: Lastniki in zakupniki zemljišč v Ljubljanski pokrajini so dolžni prijaviti vse podatke o sestavi, opremini in obdelavi svojih kmetij na

posebnih obrazcih, katere si morajo priskrbeti pri svojem občinskem uradu in jih temu uradu povsem izpolnjene vrniti do vstetega 15. junija t. l. Občine morajo poslati zbrane prijave ravateljstvu kmetijske in veterinarske službe Visokega komisariata do vstetega 30. junija t. l. Kršitelji prijave dolžnosti in tisti, ki vložijo neresnične ali nepopolne prijave, se kaznujejo v denarju do 5000 lir, v hujših primerih pa z zapornim do dveh mesecev.

* Lastniki kotljev za žganjekuho se opozarjajo, da je po naredbi Visokega komisariata vsaka žganjekuha zabranjena, ako ni bila prej zaprosena in odobrena. Tudi kmetovalci ne smejo več svobodno kuhati žganja. Posebno pa nihče več ne sme žganja prodajati in nakupovati brez potrebnega predhodnega dovoljenja. Vsi kotli za žganjekuho morajo biti prijavljeni pri odseku finančne kontrole.

* Kosi so se razmnožili. Ljubitelji krilatega rodu ugotavljajo, da so se zaradi mlie zime kosi letos izredno razmnožili. V hudih zimah jih mnogo zmrzne, letos pa gnezdiijo celo tam, kjer drugače niso gnezdiili. Mnenja o kosu so različna: eni ga cenijo kot veselega pevca in uničevalca mrčesa, drugi pa ga sovražijo, ker uničuje gnezda manjših ptic pevk in poziblje mnogo grozdičevja, češenj, marelic in podobnega. Toda kos se pridno množi in njegovega rodu ne bo mogoče zatreti.

* Trijaki, kakor pravimo ledenim patronom Pankraciju, Servaciju in Bonifaciju, so nam letos prinesli zelo lepo vreme. Na god sv. Zofije, ki sicer rada nagaja z mrazom in dežjem, smo imeli letos tako toplo vreme, da se je že pričela že kopalna sezona. V nedeljo popoldne je bilo v Ljubljani malo dežja, v ponedeljek pa se je sončno vreme nadaljevalo. Z dežele poročajo, da se žita letos najlepše razvijajo. Sadjarji najbrž ne bodo tako zadovoljni kakor lani, pač pa se, če ne bo nesreče, obeta spet dobra letina po vinogradih.

* Devet trupel v breznu na Mali gori. Iz Dolenje vasi pri Ribnici poročajo: Lani 28. julija so šli vaščani iz Prigorice in ostalih vasi občine Dolenja vsa sekat v gozd. Nekaj Prigoričanov je sekalo blizu postajališča Lipovca. Bilo je okrog 8. zjutraj, ko so se nenadno pojavili partizani. Nekaj ljudi je zbežalo, devet pa so jih partizani odgnali s seboj. Odgnali so tudi dve vpreženi kravi. Za pogrešanci ni bilo sledu. Zda je pa izpovedal neki ribniški partizan, ki se je javl oblastvom, da je bilo vseh 9 vaščanov zmetanih v 90 metrov globoko jamo na Mali gori. Nesrečniki, katerih trupla ležijo v breznu, so: Franc Trdan, star 68 let, cerkveni ključar in posestnik, ki je zapustil 4 otroke in vdovo: Franc Tanko, 63 let, cerkveni ključar, mizarški mojster, je zapustil 6 otrok in vdovo; Anton Henigman, posestnik in lončar, je zapustil 4 otroke in vdovo; Anton Gorš, 54 let, brez enega očesa, krom na eno nogo, posestnik, je zapustil 3 otroke in vdovo; Anton Arko, 67 let, je zapustil 6 otrok in vdovo. Z njim sta bila ubita še sina Jože, 20, in Franc, 18 let, dijak meščanske šole v Ribnici. Dalje sta med žrtvami Janez Kozina, posestnik, 45 let, ki je zapustil vdovo, in 21-letni Jože Kozina.

* Pogreb treh dobrovskih žrtev. V dobrovski fari so bili v noči od 18. na 19. januarja letos odpeljani s 15 drugimi fanti Andrej Remic iz Podsmreke, Ivan Peklaj iz Podsmreke in Jože Kušar iz Draževnika. Nedavne dni je patrulja dobrovske protikomunistične posadke odšla na Toško čelo, kjer je našla tri grobove, ki so jih potem 12. t. m. odkopali in v njih našli trupla omenjenih pogrešancev. Eno truplo je ležalo na hrbtu, dve pa na obrazu. Trupla so bila zdravniško preiskana. Pogreb treh žrtev je bil v četrtek 13. t. m. ob 17. uri na dobrovsko pokopališče. Pogreba so se udeležili: četa italijanske posadke, fantje iz Brezovice, Vnanj h goric, Loga in Dravelj, šolska mladina in mnogo ostalih faranov. Pred mrtvašnico na pokopališču, od koder se je potem razvil žalni sprevod proti cerkvi, se je od vseh treh žrtev poslovil Vlado Pirih. V cerkvi je duhovščina odpela »Reši me«, nakar je še neki duhovnik spregovoril pokojnim v slovo.

* Truplo občinskega tajnika Alojzija Šetine iz St. Jerneja na Dolenjskem, ki je lani postal žrtev partizanov, so pred nedavnimi našli trije legionarji. Truplo so prenesli iz gozda Kičera nad Kostanjevico v mrtvašnico in ga nato pokopali v rojstni župniji v Smihelu pri Novem mestu. Alojzij Šetina, ki se je rodil 12. avgusta 1911 v Gotni vasi, je bil od leta 1938. občinski tajnik v St. Jerneju na Dolenjskem. Zapustil je ženo in tri otroke. Najmlajši njegov sinko je bil ob času umora star komaj 14 dni. Šetina je v soboto, 13. junija lani, šel iz službe iz St. Jerneja proti Novemu mestu. Na Mrzlem polju ga je prjela partizanska straža in ga odvedla proti Gorjancem. Čez teden dni se je izvedelo, da je bil mučen in nanosled umorjen. Pokopan je bil zelo plitvo. V bližini nekaj metrov so štirje grobovi neznanih ljud, nekaj sto metrov dalje pa so kmetje doslej našli 32 grobov.

Stanko Mlakar:

Grofica in njen divji petelin

Zgodnje pomladnega večera je bil Marijan kilcan na stanovanje grofice Oberštajnovne.

»Le kaj mi neki spet hoče ta gospoda?« se je izpraševal Marijan, ko je stopal proti gradiču podobni villi, katero je bila grofica Oberštajnova dala sezidati le za svoj oddih. »Pa vendar ne spet zaradi tega salamskega lova, zaradi katerega sem moral že zadnjič presedeti štiriindvajset ur, ker me je bila grofica zasačila, ko sem ustrelil zajca?«

S težkim srcem je vstopil v njeno sobo. Sedela je na razkošnem divanu, njemu pa je dovolila, da se je vsedel njej nasproti v naslanjač.

»Ne bo hudega,« si je mislil Marijan, ko ga je še precej prijazno ogovorila.

»Vam je kaj dobro poznana okolica, gospod?«

»Gospod me imenuje« — mu ni šlo v glavo. »To se pa pri njej ne zgodi velikokrat; pač le takrat, kadar se ji zdi, da nujno potrebuje pomoči.« Tako se je Marijanu tudi zdaj takoj posvetilo, kam pes taco moli, zato je samozavestno odgovoril:

»Vsako ped zemlje poznam daleč naokoli kakor lastni žep. Zakaj pa želite to vedeti, milostljiva?« je brž povzel.

»Ker bi rada dobila človeka, ki bi mi lahko v kratkem izsledil divjega petelina, da bi ga potem jaz zalezovala in poizkusila ustreliti.«

»Sva že skupaj,« si je mislil Marijan. »Zdaj se ti osvetim za tistih štiriindvajset uric!« Nato pa reče s strokovnjakiškim glasom:

»Nisem bogve kakó izkušen v tej stvari, ampak to bi se pa že dalo napraviti. Samo takole zalezovanje je precej naporno in veliko potrpljenja je treba za to. Veste, takle lov na divjega petelina izpodleti lahko tudi zelo spretnemu lovcu.«

»Tudi jaz znam dobro na riti,« odvrne grofica precej užaljena, ker je ni Marijan kar naravnost prišel med spretno lovce. »Kar se pa tiče plačila, je tako: čimprej ga izsledite, več plačila dobite.«

Marijan je obljubil, da bo v teku dveh dni prav gotovo že lahko streljal na divjega petelina, se vljudno poslovil in zdrsil kar po bližnjici proti domu, ki stoji malo niže.

Še tisti večer je tudi stopil k svojemu prijatelju Petru, s katerim sta napravila imeniten načrt. Obenem sta si zagotovila dobro napitnino, grofici pa bosta pošteno potlačila ošabno perje, — seveda, če se jima načrt posreči.

Drugo jutro, ko je bila še tema, gresta Marijan in Peter zalezovat divjega petelina. Marijan je vzel s seboj puško, katero je imel skrito nekje na kozolcu. Petelina sta kmalu spretno zalezala in ga zbil z velikga drevesa.

»Zdaj pa, Peter, kakor sva se zmenila. Tega petelina boš ti jutri na vse zgodaj privezal na vrh velikega drevesa, ki raste v Rupah — v najbolj zašarjeni gošči. Recimo na tisti vrh — in je pokazal na velikanski hrast, ki je rasel v tako gostem robidovju, da se je do njega dalo priti težko priti. »Ob štirih zjutraj bom tam mimo privedel grofico, ti pa dobro oponašaj divjega petelina, da ga bova lahko oba slišala. Vrvico izpusti

še le takrat, ko bo počilo že četrtič, prej ne, vse drugo bom jaz uredil.« Je še Marijan poučeval Petra, ko sta se vračala z divjim petelinom nazaj proti domu.

Isti večer nato je šel Marijan sporočiti grofici Oberštajnovi, da je že izsledil, kje zjutraj divji petelin klepije. Zelo se mu je zahvaljevala, da ji je tako hitro izsledil plen, in mu je za današnji trud ponudila petdesetak, »ekoč«:

»Jutri, če se nam lov posreči, dobite še toliko. Ste zadovoljni?«

»Seveda, še preveč bo!« se je zaradi lepšega branil Marijan, a bankovec je kajpada rad stisnil v žep.

Zjutraj je že okoli treh robantil okoli vile. V villi je bila luč, torej je grofica že vstala. Poropotal je s palico po debelih hrastovih vratih. Odpret mu je prišla kuharica, ki ga je povedla v kuhinjo, da tam počaka na milostljivo.

Čez kake pol ure se je grofica pojavila v kuhinji, pripravljena za odhod.

»Vidi se ti, da še nikdar nisi zalezovala divjega petelina,« si je mislil Marijan, ko jo je zagledal sicer v lovski opravi, a z nizkimi čevlji in prozornimi svilenimi nogavicami. »To bo javkanja in stokanja, preden prideš ti do tistega petelina.«

Ni še bila prav pol štirih, ko je Marijan že vodil grofico okoli Rup, prisluškujoč, da čuje klepanje divjega petelina. Skrbno se je pazil, da ne bi prišla na cilj prezgodaj, zato jo je vodil precej po ovinkih in po najbolj zašarjenem lovu. Kadar je stopila preglasno ali pa zagodrnjala, ko se ji je opletlo robidovje okoli nog in tankih svilenih nogavic, jo je vedno swareče opozoril:

»Milostljiva! Prosim vas, ne delajte šuma. Petelin nama jo bo odkuril!«

Tako se plazila že kake pol ure, ko jo privede še precej blizu olja ter jo swareče opomni:

»Sst! Petelina slišim!«

Poslušala je tudi ona in seveda nič slišala, zato tiho odvrne:

»Najbrže ste se zmotili, gospod.«

»Jaz pa stavim, da se je v najini bližini oglašil divji petelin!« se je delal Marijan vednega, četudi ni še nič slišal, le po času se mu je zdelo, da Peter gotovo že oponaša divjega petelina. »Kar za menoj, milostljiva — petelin je vaš!«

Na obzorju se je že svitalo, ko sta Marijan in grofica kake četrt ure z največjim zadovoljstvom poslušala petje divjega petelina. A za streljanje se je zdelo Marijanu še prezgodaj. Seveda se mu tudi mudilo ni, saj je dobro vedel, da jima petelin ne more uiti.

»Tk-tk-tk,« se je slišalo še kar naprej v majhnih presledkih.

»Sijajno ga oponaša,« si je mislil Marijan. Grofica se je pa kar tresla od razburjenja, ko je čakala na ugodni trenutek, da bo streljala na petelina. Skozl mrak se je že precej razločno videl divji petelin, ki je kakor je kazalo stal vrh mo-

gočnega hrasta in pel. Zdaj je Marijan tiho zašepetal grofici:

»To je ugoden trenutek za strel, sicer jo še odkuril!«

»Ne vidim še dobro,« se je bala grofica, da ne bi zgrešila cilja.

»Dobro pomerite in vam gotovo ne uide, saj ste sinoči pravili, da znate dobro meriti,« jo je podražil Marijan.

Dvignila je puško in dolgo merila. Boom!... A petelin je pel naprej.

»Hitro pomerite še enkrat,« je priganjal Marijan grofico. »Ravno zdaj bo vzletel.« — Grofica hitro pomeri. Boom! In še enkrat: boom! Petelin pa poje naprej.

»Tristo kosmatih, milostljiva! Vam bo petelin ušel — vidite, kako se vznemirja? Dajte meni puško, vi ste preveč razburjeni.

Hitro mu je ponudila puško, a Marijan se je hotel še malo pobahati in se ji osvetiti. Saj mu je zadnjič, ko ga je zasačila s puško v gozdu, zabrusila, da bi mu veliko bolj pristojal v roki kramp kakor puška. Zato je zdaj rekel grofici razločno na uho:

»Sicer mi veliko bolj pristojal v roki kramp kakor pa puška, ampak tistega petelina tam gori si pa še vseeno upam zadeti...« In je z bliskovito naglico dvignil puško in ustrelil, še preden mu je bila puška pri licu. Divji petelin pade na tla. Grofica je od presenečenja vzkliknila:

»Kaj je to mogoče? Tolikšna spretnost in v takem mraku!« In že je hotela iti pobrati petelina, ko jo je Marijan prijel za roko.

»Počakajte me tukaj, skočim jaz po petelina, vi bi se preveč opraskali v gostem robidovju!« In že je skočil med robidovje, ker se je bal, da bi grofica le hotela iti z njim. Vrnil se je s krasnim petelinom v roki.

»Dovolite, milostljiva, da vam jaz nesem petelina, ker petelin precej krvavi in bi se vi lahko zamazali obleko,« se je delal Marijan na vso moč uslužnega, v resnici se je pa le bal, da bi grofica ne spoznala, da je petelin že popolnoma trd in mrzel.

»Pa ga nesite vi!« je želela tudi ona.

Ko sta nato stopala proti dolini, se je pogovor sukal le okoli tistih njenih treh strel, za katere je bila prepričana, da jih je zgrešila in zelo ji je bilo žal, da ne bo mogla znancem pokazati divjega petelina in reči, da ga je sama ustrelila. Marijan, ki je poznal njeno častihlepnost, ji je pa predlagal, naj oba rečeta v gradu in drugod, da ga je ona ustrelila.

»Kaj, vi bi se hoteli odreči tej časti?« se je čudila grofica, ki ji ni šlo v glavo, da bi se mogel kdo toliko žrtvovati.

»Malenkost, milostljiva!« odgovori Marijan in zamahne z roko, kakor bi hotel reči. »Mar mi za to čast!«

»Torej boste rekli, da sem ga jaz ustrelila?« povzame grofica veselo.

»Zakaj pa ne, če vi tako želite!«

»In koliko zahtevate za to?«

»Če mi kaj daste, bom zadovoljen; če ne, pa tudi. Najrajši bi pa seveda videl, da bi bili z menoj drugič bolj milostni, če bi se slučajno še

Edvard Zajec-Muljavski:

Sin se vrne

I.

Bilo je na velikonočno soboto popoldne. Krasen dan je bil. Prijazno je sijalo žarko sonce z nebesnega svoda in njegovi žarki so zlatili strehe trških hiš. Carobno se je lesketal križ na strehi cerkvenega zvonika, iz lin so visele zastave, v čast Gospodovega vstajenja.

Prebujala se je narava iz dolgotrajnega zimskega spanja, vesela vstajala v novo življenje, se odevala v svatovska obladija. Vsepovsod si videl znake prebujenja, vstajenja, vsepovsod je ktilo iz tal novo življenje. Zelenel je gozd, zelenela livada. Iz zemlje in z neba se je razlegalo petje — himna prerodenja, veselja, sreče. To je bila poezija pomladi, kakor skrivnostna melodija je trkala na okna in na človeška srca in lila v človeške duše mir, radost, ljubezen.

Oj, velikonočni zvonovi! Kako neskončno milo in slovesno je vaše petje! Zmagoslavno so valovili bronasti glasovi nad prijaznim trgov, naslonjenim na pobočje hriba. Mahoma je doslej mirni trg oživel. Ljudje so začeli prihajati iz hiš v prazničnih oblekah, se na ulicah ustavljali, zbirali se v gruča in polagoma odhajali proti cerkvi, ki se jim je prijazna, deviško bela smehljala nasproti. In zvonovi so zvonili, klicali, vabili pobožna srca v hram molitve.

Visoko gorj v rebri nad trgov je tedaj sedel stari Jerom na klopi pred svojo bomo, že napol razpadlo kočjo. Starec je bil čudak. Z nikomer ni hotel občeati, ljudi je sovražil in se jih izogibal.

Le redkokdaj je zapuščal svoje samotno bivališče. Dan za dnem je zamišljen posedal pred kočjo, napeto zrl tja na belo cesto v nizavi, žalostno vzdihoval in mrmral neumljive besede. Ljudje so bili prepričani, da se mu je zmračil um zaradi izgube nekdanjega bogastva, a še bolj od žalosti, ker ga je zapustil sin edinec, ki je pred mnogimi leti odšel v svet, odkoder se ni vrnil, kakor je bil sveto prisegel svojemu očetu.

Starec je upri komolca ob kolena, naslonil glavo na sklenjene roke, ter žalostno strmel v dolino, na skupino belih hiš, na lepo oblečene, veselo razpoložene, srečne ljudi. Tihi vetrič mu je prinašal na uho brezskrbno govorjenje, zvonec smeh. In starčev obraz je postajal vedno bolj tožen, pogled njegovih oči vedno bolj bolesten. V njegovem srcu je ležala pekoča bol. Jerom ni občutil v svoji duši velikonočne radosti, sladki glasovi zvonov niso našli odmeva v njegovih prsih.

Jeromovo življenje je bilo vse prej ko prijetno. Nekdaj najbogatejši in najbolj spoštovani posestnik je na starost živel v pomanjkanju, sam na svetu, zapuščen, brez ljubečih svojcev. Sin, ki je kriv njegove propasti, kateremu je v slepi ljubezni žrtvoval vse svoje premoženje in v katerega pomoč je še vedno upal, mu že mnogo let ni sporočil, kje je in kako se mu godi. Sinova brezbriznost nasproti očetu je starca žalostila. Vedno je hrepenel čakal, kdaj prejme obvestilo od svojega Janka, da se vrača bogat, kakor je bil obljubil pred odhodom.

»A, sin, sin, kdaj se vrneš in mi natreš v naročje tisočakov, kdaj se bodo izpolnile moje lepe sanje?« je govoril starec skoraj glasno. »Janko, te bom še kdaj videl ali nikdar več? Mogoče me

zagrebejo v zemljo, preden prideš. Toliko let te že pričakujem, mogočnega, bogatega. Veselim se tvoje vrnitve, da me rešiš iz bede, v katero me je prignala tvoja zapravljivost. Prišel si, da se najpozneje v dveh letih vrneš k meni, z žepnimi denarja, da mi povrneš, kar sem izdal zate. Deset let te že čakam in sanjam o bogastvu, ki ga boš prinesel — a tebe ni... Sinko moj, vrni se vendar k tvojemu očetu, vrni se!«

Starcu so omahnile roke, siva glava se mu je povisila na prsi. Nič več ni čul velikonočnih zvonov, njegove misli so se vrnile v prošlost, ko je še bival spodaj v trgu v dvonadstropni hiši in ko so se mu ljudje odkrivali in ga nazivali gospoda Jeroma. V njegovi duši so se začeli dramiti spomini. Živo so mu začele vstajati pred očmi slike iz njegovega življenja.

II.

Oče mu je bil zapustil premoženje v denarju in zemljišču, a on ni bil zadovoljen s tem, kar je imel. Vedno si je želel še več denarja, še več nji. Nikdar mu ni bilo dovolj bogastva, lakomno je grabil na kup, kjer je mogel in kakor je mogel.

V mlajših letih je bil trd, sebičen, skop, odušni. Že v nekaj letih je izdatno pomnožil svoje znatno imetje. Nekaj nji in gozdov je prikupil, a še več si jih je pridobil krivično, nepošteno, na dražbah in tako.

S tridesetimi leti se je poročil, a svoje žene ni ljubil, vzel jo je bil le zaradi lepe dote. Ko mu je umrla, ni posebno žaloval. Ostal je vdovec. Toda sina edince je ljubil brezmejno. Že kot malemu otroku je izpolnil vsako željo, deček se je

kdaž spozabil nad vašim lovom. Saj veste, kako je! Veselje imam, pa je!« je dodal s priljubljenim glasom. »Saj mi ni ravno do divjadi, le lepo se mi zdi takole s puško korakati po gozdu.«

Grofica ga je začudeno pogledala. Ni si mislila, da se bo upal to prositi; nato odgovori:

»Tega vam ne morem dovoliti. Edino, če hočete pristopiti k našemu lovskeemu društvu. Sedaj, ko sem se prepirala o vaši lovski sposobnosti bi me prav veselilo, če pristopite k nam.«

Marijan se je nekaj časa branil sprejeti to ponudbo, a nazadnje se mu je le zdelo najboljšje, da se vda in jo je sprejel.

S takim sklepom sta prišla v grad. Tukaj mu jo grofica izplačala obljubljeno plačilo, on pa je šel takoj k tovarišu Petru, ki ga je že čakal za hlevom in mu povedal, da ga grofica hoče vzeti za svojega lovca.

Tako so prišli vsak na svoj račun. Grofica, ki ji je bilo toliko do časti, je žela priznanje svojih visokih gostov, ki jih je imela pogosto v svojem gradu. Marijan in deloma tudi Peter sta pa po čeni prišla v milost pri grofici. Kadar se grofica spet loti podjetnega lova na divjega petelina, si obuje visoke škornje, ker si je zadnjič preveč opraskala svoje lepe noge.

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Kako se peče kruh iz koruzne moke. Ako narediš kruh iz enega kg moke, vzemi 60 dkg enotne moke in 40 dkg koruzne. Iz koruzne moke skuhaš bolj redko polento, ki jo kuhaj 15 do 20 minut, nekoliko ohlajeno, prideni enotni moki, osoli, prideni kvas in delaj kakor vsak drug kruh. Iz te količine napravi dve štručki.

Enolončnica. Razgrej nekoliko masti, stresl vanjo precej drobno zrezane čebule. Ko nekoliko zarumeni, prideni na male koščke zrezano surovo goveje meso, ga osoli in popraži. Daj zraven na rezance zrezani ohrovt, ki naj se tudi nekoliko popraži. Potresi žlico moke in ko je zarumenela, zalij z vodo, prideni makarone in nekoliko na kocke zrezanega krompirja. Ko vse nekaj časa vre, prideni še riž in precej paradižnika.

Makaroni s fižolom. Kuhaj namočen fižol do mehkega in ga ne odlij. Posebej skuha makarone, jih odlij in prideni fižolu. Napravi prežganje in prideni zelenjavo, ki si jo pripravila za zimo; če je nimaš, pa drobno zrezani peteršiljček, čebulo, česen. Prideni tudi precej paradižnika. Vse naj še nekaj časa vre. To je prav okusna in tečna jed.

Regrat. Regrat, ki sili ob vseh stezicah, po vrtovih in travnikih na dan in na vabi, da si ga nabereš, ker je poceni in zdrav za naš organizem, nam da okusno in zdravo solato. Še boljše kot surova regratova solata je kuhana. Regratu pustim nekoliko koreninice, osnažim ga in dobro operem, nato pa skuham v slanem kropu. Kuhane ga odcedim in dobro ožmem, denem v skledo in zabelim z oljem, kisom, soljo in poprom. — Fran-

razvadiš in postal mehkužen. Ko je Janko zrasel, ga je Jerom poslal v šole.

»Naj se nekoliko izobrazijo in olika!« je bahavo povdarjal. »Saj tudi kmetu ne škoduje, ako je inteligenten in zna prebrati Homerja in razne grške in latinske klasike!«

Toda Janka ni veselila matematika, niti grški in latinski klasiki. Mnogo bolj ko za knjige, se je zanimal za vino, katero so točili mestni krčmarji in namesto za Homerja in Horacija se je vneval in navduševal za lepe oči brhkih natakarič. V šoli se je le leno vlekel dalje. Kmalu po svojem prihodu na Dunaj se je brezmiselnost vrgel v valove razbrzdanega življenja. Postal je veseljak brez primere. Z vsa lahkomišelnostjo je razmetaval denar, ki ga je imel vedno dovolj. Vsak teden je prejel od očeta znesek, katerega je pa kmalu zapravil v družbi lahkoživcev ob njegova spola. Ali so znali nalivnega mladeniča izkoristiti! Zaradi številnih nerednosti je bil Janko slednjič primoran obesiti študij na klin. Toda ni obupaval, celo vesel je bil. Domov, na deželo ga ni mikalo, zamolčal je očetu, da je opravil, in je ostal dalje na Dunaju.

In Jerom mu je nadalje pošiljal denar, vsak teden večji znesek, kajti lahkomišelnostni sin je vedno več zahteval. Lagal je starcu, kako sijajno napreduje v učenju in presrečni oče je jemal iz hranilnice stotak za stotakom. A sinu je vedno zmanjkovalo denarja, vedno pogostejše, vedno večje vsote je hotel imeti! Jerom mu je ustrezal brez pomisleka. Ko ni imel več gotovine, je začel prodajati zdaj njivo, zdaj travnik, zdaj gozd. Krasno in obširno Jeromovo posestvo se je tako začelo krčiti. Vse, kar je oče izkupil za prodano

Ko začne naš malček hoditi

Mlada mamica komaj čaka, da bi njen prvorojenec začel hoditi. Če je pozneje še kaj otrok, ni ta želja več tako močna, ker mati ve, da je z otrokom veliko več dela in skrbi, ko začne hoditi. Toda na prvorojenčeve korake vsaka mamica nestrpno čaka. Zato marsikatera mati prezgodaj postavlja otroka na noge, že takrat, ko so nožice še šibke in kosti mehke. V tem primeru mati lahko otroku hudo škodli.

Kdaj začnemo učiti otroka hoditi, je odvisno od otroka samega. Zdrav, pravilno razvit otrok bo sam od sebe o pravem času vstajal in tudi poskušal prve korake. Kar je prisiljeno in predčasno, je škodljivo. Brž ko otrok že sam sedi, mu nabavimo stajlico. Stajlica ni draga, za nekaj lir nam jo napravi mizar iz navadnega mehkega lesa, ki se da umivati. V stajlici otrok sedi in se igra. Ko ima dovolj močne nožice, se oprime ograje in poskuša vstati. Kmalu bo tudi ob ograjici hodil, najprej malo, pozneje pa zmerom več. Če pade, nič hudega. Paziti moramo le, da z glavico ne zadene prehudo ob rob ograje. Zdaj pa še zmerom ni primeren čas, da bi ga učili hoditi. Pustite ga v stajlici, naj si utrjuje mišičevje v nogah. Kadar je utrujen, lahko sede. Če čuti potrebo po gibanju, hodi. Sam najbolje ve, kaj mu prija. Polagoma bo poskušal korakati tudi po sredi ali bo hotel poskusiti kakšno igracico ali pa se bo v raztresenosti pozabil prijeti za ograjo. Šele tedaj ga lahko vzamemo iz stajlice in ga pustimo hoditi zunaj, najbolje po mehki travi. Razni pasovi, stolčki na kolesih in druge priprave so škodljivi, ker pritiskejo otroka na trebušček in prsi. Primite otroka za obe roki in naj hodi pred vami. Samostojno hoditi ga najlaže naučimo, ako držimo roke ob njem, da ga lahko prestrežemo, če bi omahnil.

Ako se otrok boji sam hoditi, ga nikar ne silimo. Šele ko stopa res trdno in brez strahu, ga pustimo, naj napravi sam daljšo pot. Paziti pa

cozi in Italijani čislajo kuhano regratovo solato kot kri čistilno-pomladno jed in jo dobijo po vseh restavracijah in gostilnah. Dobi se tudi kot samostojna jed, po kateri gostje zelo povprašujejo.

Drobni nasveti

Ko je v sobi prav vse očejeno, zlikano, popravljen in skratčeno, postavi vse na prejšnje mesto in šele potem se loti druge sobe. Prav tako temeljito po pospravljaj po parkrat na leto tudi kopalnico, kuhinjo, shrambo, klet in drvarnico ter končno tudi prostore na podstrešju.

Da ti pojde čiščenje stanovanja hitreje izpod rok in da lahko vsak nedostatek takoj in z lahkoto odstraniš, imej vedno pri rokah vso pripravo; bencin, terpentin, salmjak, čistilno kredo, sidol, vosek, špirit, žgano magnezijo, razne majhne in večje volnene in p'atnene krpe, različne krtače in metlice ter čopiče, kladivo, klešče, žeblice ter še dokaj drugega. Vse to si spravi v omarico, ki si jo lahko sama narediš iz navadnega zaboja. Sedanja vojna je marsikatero gospodinjstvo poučila, da je treba tako zalogo imeti vedno pripravljeno za daljšo dobo.

zemljišče, je dobil Janko na Dunaj. Bilo je precej tisočakov, toda Janko jih je zalgal v nekaj nočeh. Potem je spet sporočil očetu, da nujno potrebuje toliko in toliko. Jerom je odprodal vedno pogostejše, kos za kosom je prišel v tuje roke. Sosedje so ga začeli svariti, naj ne pošilja sinu toliko denarja, naj ne veruje njegovim tožbam. A Jerom je Janku brezmejno zaupal.

»Kaj meni za par tisočakov. Saj imam!« je govoril oholo. »Sin mi bo vse stotero povrnil in zopet bom lahko odkupil, kar sem prodal!«

Mnogo je pričakoval od sina.

Toda, ko je naposled le videl, kako nezneten je postal njegov še pred kratkim tako obširni in ponosni grunt, se je zgrozil. Še tisti dan je sporočil sinu na Dunaj, da ga ne more več zakladati z denarjem, naj torej pusti študije in se vrne, da se nauči s plugom ravnati in kositi. Nekaj dni pozneje je bil Janko doma. Ustrašil se je oče, ko je zagledal blede, izžiti obraz svojega sina, njegove udre, skaljene oči, obrobline s temnimi kolobarji, ki so nemo pripovedovali o strasteh in veseljačenju mladega študenta.

»Sin, ti nisi živel pošteno!« je zaklical oče in srce mu je zakrvavelo od nejasne slutnje. »Kaj si počel z denarjem, ki si ga dobival od mene?«

Janko se je nasmehnil in odgovoril mirnodušno:

»Na Dunaju se ni težko iznebiti denarja! Hočem biti odkritosrčen. Denar sem večinoma zalagal in zapil. Rad sem občeval z lepimi ženskami — in to me je tudi dokaj stalo!«

»Tako. Povsem po nevrednem si zapravil toliko tisočev, ali bolje rečeno, tretjino mojega grunta,« je rekel starič skoraj spokojno. »Nu, nič zato,

moramo, da se pri padcu ne udari in ne prestraši. Če pade, ga ne mlujmo, delajmo se, kakor da tega nismo opazili, ali pa obrnimo vse na šaljivo plat. Zakaj sicer bi otroka samo pomehkužili, tako da bi pozneje jokal za vsako malenkost. Če se otrok pri padcu prestraši in se boji spet sam hoditi, ga pustimo v miru, dokler ne pozabi preostanega strahu in začne spet sam korakati. Če z letom ne shodi, vprašajmo zdravnika.

Domače zdravilne rastline

Kako jih nabiramo in sušimo

4. BELA ČEMERIKA.

Bela čemerika uspeva najbolje po planinskih, zlasti vlažnih pašnikih in raste kaj rada v bližini koč in staj, navadno v večji množini. Včasih se naseli tudi niže v dolinah po travnikih in zatira s svojo bujno rastjo drugo rastlinje. Navadno 1/2—1 m ali še čez visoko steblo je pokončno in krepko. Poraščajo ga premenjalno veliki, po dolgem zgubani listi jajčasto sulicastega obrisa. Žile so vzporedne, rob je cel. Listi sede in ogrinjajo steblo s svojim dnom. Spodaj so puhasto dlakavi, zgoraj goli. Proti vrhu se steblo cepi v dolge cvetne veje. Cveti imajo šestredelen perigon, šest prašnikov in en pestič s tremi vratovi. Perigon je znotraj rumenkasto bel, zunaj pa zelenkast. Širok je 1—1 1/2 cm.

Vsa rastlina je jako strupena, zlasti pa korenika. To je nazunaj črnorjava, znotraj pa bela. Dolga je skoraj kakor prst, stožkasta, zgoraj 2—3 cm debela in porasla z močnimi koreninami.

Korenike kopljemo jeseni. Očistimo jih prsti, prirežemo nekoliko korenine ter sušimo cele ali razrezane.

samo da si se česa naučil. Ali si izdelal?«

»Ne. Dve leti sploh nisem hodil v šolo.«

»In meni si se lagal, da si še študent!« je zaklical oče z bolestenim glasom. »Jaz — bedak — sem ti verjel brezpogojno in te zalagal z denarjem, mala spravi na kant! O sin, sin! Ali te ne peče jem, da si lahko krokal po Dunaju! Dom si dovest?«

»Hm! Kar je bilo, je bilo. Zdaj bo drugače!«

»Da! Drugače mora biti!« odgovori Jerom grenko in odločno. »Dovolj si lenaril in zapravil, zdaj zavijaj rokave in se loti dela! Kar sem prodal zemlje zaradi tebe, to morava pridobiti nazaj. Moj grunt mora spet biti največji v okolici, kakor je bil pred leti. Ali razumeš, sin? Vse morava pridobiti nazaj, polje, gozd!«

Janko je le skomignil z rameni. Ni si zavijal rokavov, ni se lotil dela, do katerega ni imel nikdar veselja. Po cele dneve je pohajkoval; poležaval v senci in pasel lenobo. Jerom je molčal in delal sam, delal od jutra do večera ko črna živina. A nekdanje bogastvo in blagostanje se ni hotelo vrniti. Jerom si ni mogel niti najmanj opomoči. Cesar se je lotil, mu je izpodletelo. Sreča ga je zapustila, začela ga je obiskovati nesreča.

Sinu doma ni bilo več obstanka pri mračnem očetu. V njegovi duši se je porodilo čudno hrepenenje. Srce ga je vlelo v svet, v daljine, neznane kraje, kjer bi našel srečo in se vrnil bogat in mogočen. Ni se mogel več ustavljati silnemu hrepenenju, sladkim nadam, ki so ga vlekle z doma. Stopil je pred očeta.

»Zdaj grem, oče! V svet pojdem, iskat srečo!«

»In kdaj se vrneš?«

Zanimivosti iz kraljestva števil

Zadnjič smo povedli naše čitatelje v neskončno kraljestvo števil. Dostavljamo danes še naslednja zanimiva in poučna izvajanja.

Kakor znano je svetloba tako nagla, da napravi v eni sekundi 300.000 km dolgo pot. Zaradi tega preleti svetloba pot od naše Zemlje na Luno in zopet nazaj v eni sekundi. Okoli ekvatorja — rekli bi trebuha — naše Zemlje bi preletela svetloba v 1 sekundi 7 in pol krat. In koliko potrebuje svetloba za dolgo pot od Sonca do nas? Nekaj nad 8 minut. In od Severne zvezde? Celih 40 let! In vendar je ta lepa zvezda, ki jo opazujemo v jasnih nočeh na nebu vsak večer, še ena izmed bližnjih stališč. Kako grozno daleč so šele sonca, ki so tisoče svetlobnih let od nas oddaljena! Na podlagi tega je mogoče, da gledajo zvezdoslovci skozi ogromne daljnogledne še danes na nebu kako silno oddaljeno zvezdo, ki se je utrnila že tisoč ali tudi več let pred Kristusovim rojstvom. Ali vse te ogromne razdalje nas ne morejo strašiti, kajti došli smo šele na mejo večjih števil. Ko smo prekoračili 1 milijon bilijonov, se ustavimo pri trilijonih. Pripovedujejo, da je Sessa Ebn Daher izumil šahovo igro 'n jo poklonil indijskemu kralju Sheramu, ki ga je to darilo tako razveselilo, da je obljubil izpolniti žumitelju vsako še tako veliko željo. In Sessa Ebn Daher je prošil vzhodnega kralja za prvo izmed 64 polj šahove deske eno pšenično zrno, za drugo 2 zrna, za tretje 4 zrna, za četrto polje 8 zrn in za vsako naslednje polje na šahovski deski dvojnó število zrn več od prejšnjega. (Račun je bil torej podoben, kakor prej pri urnih žebilih.) In kralj je baje smehljaje se obljubil izpolniti to skromno željo. Ali račun je pokazal, da bi bilo treba 18 trilijonov pšeničnih zrn, kar znači tako množino pšenice, da bi z njo pokrili vsó površino naše Zemlje 9 milimetrov na debelo.

In če računamo na 1 kg 19.258 pšeničnih zrn, bi se isto žito — po 10 srebrnih lir za kilogram — prodalo za 9.550 bilijonov lir — in to je taka množina denarja, da je še do danes ni bilo na svetu.

K izredno velikim vsotam nas privede veda o kombinacijah ali sestavah. Naših 32 »marjaše« kart na primer razdeliš med 3 osebe tako, da jih dobi vsaka po 10 in se še dve karti založita. Če se sedaj vpraša po številu najraznovrstnejših razdelitev, nam pove račun kombinacije število 2.753 bilijonov in nekaj stotisoč milijonov najrazličnejših razdelitev. In čim večje število kart se vzame, tem večja je tudi možnost posameznih razdelitev. Tako na primer opisuje slavni matematik dr. Ferol angleško igro »whist«, ki je podobna našemu taroku in ima celo dve karti manj (torej 52 listov): ako se razdeli vseh 52 kart med 4 igralce, se po kombinaciji izkaže 53.644 kvadrilijonov igralnih načrtov. Omenjeni učenjak je skušal to ogromno število ponazoriti takole: Predstavljajmo si celotno površje naše Zemlje — torej tudi morja in gorovja — pokrito s snovjo

nimi mizicami, kjer bi ena taka mizica s štirimi igralci vred zavzela več prostora kakor 1 kvadratni meter. In č. bi sedaj igrali pri vsaki teh mizic nepretrgano noč in dan in to vsakih pet minut drugo igro, potem ne adostovalo 1000 milijonov let, da bi se preigrali vsi načini, ki so pri 52 kartah mogoči.

In še v višje sfere sega znani primer, če bi se ob Kristusovem rojstvu naložil po 4 odstotke en sam centezim. Do l. 1880. bi bila znašala končna vsota z obrestnimi obrestmi tega neznatnega bakrenega novca več ko en kvintilijon lir. Če pa bi se bila omenjena stotinka naložila po 5%, potem bi 1200 milijonov krogel iz čistega zlata in vsaka v velikosti naše Zemlje ne zadostovalo, da bi se dandanasnji izplačala končna obrestno-obrestna glavnica 1 samega centezima, naloženega ob času Kristusovega rojstva. In kaj je en kvintilijon? Mislimo si okrog naše Zemlje okrogel in votel kovinast obroč, ki bi imel debelost 63 kilometrov, to je nekaj manj daljave kakor iz Celja v Ljubljano. Kubik tega ogromnega obroča z zunanjim polmerom 6.083 km bi dal 35.300 kvadrilijonov kubčnih milimetrov. In ker ima vsak teh kubčnih milimetrov prostora za 1 milijon bacilov, potem bi imelo v praznini tega velikanškega obroča 35 tisoč 300 kvintilijonov bakterij prostora.

Tu bo morda kdo vzkliknil, da je dovolj tega premišljevanja, ker vse preveč obtežuje našo domišljijo. Ali v neskončnem morju števil prav za prav še nismo prišli tako silno daleč, zato potrpljenja in korajžno naprej!

Poslovimo se od pravkar obiskanega kvintilijona, to je od števila s številko 1 in 30imi ničlami, ter pohitimo z naglostjo kometa ali zveze repatice proti sosednim velikanom, ki se zvejo sekstilijon, septilijon, oktilijon, nomilijon ter mimo decilijona še daleč in daleč. Obstojimo pri centezilijonu, to je pri ogromnem številu, ki ima 601 številko. Pri drvenju mimo omenjenih številčnih gigantov smo izgubili vid in sluh za vsaj prilično pojmovanje teh preogromnih števil ter se le komaj še zavedamo, da je vsaka teh skupin milijonski večkratnik prejšnjega števila. Ali smo z označenim centezilijonom že na koncu? Oh, še dolgo ne! Kajti matematična oblika 9⁹⁹ sama nam daje milijonkratno večje število kakor je 601 številčni centezilijon, kajti izračunano je, da ima ta več ko 369 milijonov števil.

Za to neskončno število bi bilo treba napisati 18.490 kilometrov dolgega papirja in šó to pod pogojem, da napišemo 20 števil na razdalji enega decimetra.

In vsi dosedanjí omenjeni številčni velikani se nam zde kakor pritlikavci nasproti številu, ki ga je dognal grški matematik Arhimed. Ta je namreč preračunal množino drobnega peska, ki bi imel

prostora v krogli s polmerom 10.000 milijonov razdalj med našo Zemljo in Soncem. Ta znanstveno obdelani Arhimedov račun je pokazal število, ki bi imelo nomilijon števil. Ali astronom Aristarh je povečal s peskom napolnjeno Arhimedovo oblo do zvezd stališč ter preračunal, da bi imela njegov krogla en bilijonkrat večjo vsebino nego Arhimedova, in tu je prišel Aristarh do števila peska v dotični njegovi obli, ki je nad vse pričakovane ogromno. Namreč: ako bi hoteli to število peska zapisati, bi morali zaradi varčnosti s prostorom napisati na vsak centimeter po 8 števil in bi moral biti papir dolg navzlie temu še 1 decilijon kilometrov.

In če sedaj ta vrtoglava premišljevanja prekinemo, še s tem ni rečeno, da smo došli na rob največjih števil. Človeškemu umu je pač doseg zadnje meje popolnoma nemogoč. Človek bi zadnje meje oziroma konca teh števil niti potem ne našel, če bi Arhimedovo ali še celo Aristarhova peščena zrnca spravil v ravno črto in jih pčtem razdaljal med seboj, to je: eno peščeno zrnco od drugega za milijone kilometrov in bi tako dobil polumer za napolnitev še mnogo, mnogo večje oble z novim peskom. In še potem mora biti mogoče število, ki bi označilo množino peščenih zrn v tej zadnje opisani brezmejni krogli.

Dovolj Pustimo našemu umu zopet časa, da se odpočije od napornega premišljevanja brezkončnih števil. In ko prihajame iz daljav tega brezmejnega kraljestva števil nazaj v »sakdanje« razmere, pridemo do spoznanja, da nam je bilo mogoče zajadrtati tako silno daleč odzvoje na podlagi našega praktičnega in enostavnega desetiškega sistema, kateremu je dala priroda sama podlago z desetimi prsti na obeh človeških rokah.

× Zaščita starejših žen v Nemčiji. Pogostokrat se zgodi, da se mož odvrne od svoje žene, ki se je nekoliko postarala in si izbere mlajšo družico. V Nemčiji pa je bila izdana zanimiva rešitev nemškega državnega sodišča, ki pravi: Ni moralno, da bi dobro ohranjen mož samovoljno zavrgel svojo postarano ženo zgolj zato, ker si je izbral novo, živahnjejšo družico. Žena, ki je v izpolnjevanju svojih dolžnosti kot soproga in mati žrtvovala svoja najlepša leta, ima moralno in pravno pravico, da v dobi svojega staranja ni izobčena iz zakonskega življenja in osamljena, pri tem pa morda še izpostavljena gospodarski stiski zgolj zato, da bi se mož lahko z drugo poročil. Ne gre za zgolj osebne zahtevke poročene žene, marveč za važne, splošne interese, ki izhajajo iz namena in pomena zakona kot socialne ustanove.

× Moč glasu. Pri akustičnih merjenjih v zaprtih prostorih je uporabljal prof. Vern O. Knudsen pripravo, s katero je lahko primerjal energijo zvoka neposredno z mehanično energijo. Pri tem je prišel do zaključka, ki se mu tako rado oporeka, da so namreč za zelo vel'ko jakost zvoka potrebne prav neznatne sile. Normalen človeški glas komaj odgovarja jakosti nekaj milijonk konjske sile, če že hočemo njegovo jakost izraziti v tej enoti. Petnajst milijonov ljudi bi moralo govoriti hkrati, da bi ta »judovska šola« enačila eni sami konjski sili. Močan glas se tedaj izraža samo po svojem psihološkem učinku.

»Ko bom bogat, oče! Tisočake prinesem iz tujine!«

Očetovo srce je zadrhtelo v sladkem upanju. »Pojdi, sinko, in sreča naj te spremlja! Ko boš bogat, ne pozabi na očeta!«

»Zaupaj vame, oče! Prinesem ti toliko denarja, da si boš lahko kupil graščino.«

In Janko je odšel. Velikonočna sobota je bila takrat. Zvonovi so zvonili, zvonili. Lahek je bil sinov korak, ko je hitel po beli cesti. Polno radosti je bilo njegovo srce. Slovo ga ni delalo otožnega. Veselo, brezskrbno je gledal v bodočnost.

Leto za letom je tonilo v morje večnosti. Razne nezgode so Jeroma skoraj docela uničile. Njegovo premoženje je kopnelo vedno hitrejšje. Včasih ga je prevzemal silen nemir in grozna bojazan.

»Kaj bo z menoj, ako se sin ne vrne več!« je pomislil.

S silo je odpodil take misli. Vera njegove duše v sinov povratek je bilo železna, neomajena.

Postaral se je, osivel. Zdaj je bil prisiljen prodati hišo in zadnjo njivo. Kupil je kočlo na hribu in se naselil v nji. Denar, ki mu je ostal, je kmalu porabil in nato so nastopili zanj hudi časi.

Mnogi so mu škodoželjno privoščili nesrečo.

»Sam si kriv bede,« so govorili o njem. »Zakaj je dal sina v mesto, da se je izpridi!«

Toda Jerom se je smejal in si mislil. »Ko se vrne Janko bogat in gosposki, bodo ti, ki mi privoščajo in me zaničujejo, spet hodili okrog mene in se mi laskali.«

Jerom je nestrpno čakal sinove vrnitve, njegovo hrepenenje je naraščalo. Da se bo Janko vrnil iz tujine bogat, o tem je bil trdno prepričan. Milnevala pa so leta, toda tako željno pričakovani

sin ni prišel. A Jerom ni obupal. Njegova vera v sina je bila trdna; sanjal je ponoči o sinovem povratku in bogastvu in se vdajal čarobnim nadam. Življenjska sila v njem je pa polagoma pešala. Hrbet se mu je bolj in bolj krivil pod težo let. Dan za dnem je posedal pred kočjo, gledal v dolino, hrepenel, upal — in čakal.

Toda sina ni bilo.

III.

Močnejše so zapeli velikonočni zvonovi. Starec se je prebudil iz zamišljenosti in pogledal v dolino. Potem si je potegnul z veló roko preko oči in zamrmral:

»Bogve, ali bom dočakal živ njegove vrnitve? Težko, star sem in slaboten! Ah, pred desetimi leti me je zapustil, velikonočna sobota je bila; ravno tako krasen dan je bil ko danes, enako čarobno so se glasili zvonovi, — in Janko je odhajal s pesmijo v srcu. Ej, kje so že tista leta, — skoraj mlad sem še bil, ko sem ostal sam in trden. Dolgo let te že čakam, sin, — zaman. In koliko let bom moral še čakati? Dve, tri? Kdo vé!«

Zdajci je prisluhnil. Dvignil se je. Slišal je korake, ki so se približevali izza hiše. Nekdo je prihajal.

Okoli vogla se je pojavila dolga moška oseba, oblečena v stare zakrpane cape. Jerom je tujca sumljivo pogledal in rekel:

»Kdo si in kaj hočeš od mene? Jaz sem siromak in ti ne morem dati ničesar. Pojdi doli v trg!«

»Oče! Ali me ne poznate? Vaš sin sem!« je odgovoril tujec s hripavim glasom.

Jerom se je zdrznil. Stopil je korak bliže in pogledal tujcu pozorno v obraz. Zdaj je obstal ko okamenel, obraz se mu je strašno spacil zaradi groze in razočaranja. Zdelo se mu je, da bedec sanja ostudne, moreče sanje.

In vendar je bila resnica. Ta klavni, razcapani tujec je bil Janko. V upih tako kruto varanega starca je neusmiljeno zgrabilo za srce. Zarjul bi bil od bolečine, a niti glasu ni mogel spraviti iz grla. Čutil je, kako so se v njem mahoma zrušile vse lepe nade. Njegovo srce je prejelo smrtni udarec.

Sin je stal je pred očetom s povešeno glavo. Zbujal je vtis skrajne bede. Izpod raztrganega alamn'ka so mu silili razkuštrani lasje na razorano čelo. Njegov obraz je bil čudno starikav in truden, oči niso imele nič mladostnega žara več, bile so polne onemoglosti in tope brezbržnosti.

Zdaj je sin prestopil in iztegnil roko:

»Deset let se nisva videla, oče!« je rekel trudno.

»Tak, kakršen si, bi bil lahko ostal tam, kjer si životaril doslej!« — je mrko odgovoril stari Jerom. »Res, jako eleganten si se vrnil — 'n bogat tudi, — gotovo! Ah, sin, pričakoval sem te drugačnega! Ali si mi prinesel tisočake, kakor si obljubil!«

»Niti belčca nimam v žepu, oče. Usoda mi ni bila naklonjena,« je odgovoril sin turobno in vzdihnil.

Jerom se je bolešno nasmehnil. Zdelo se je, da se je v trenutku postaral za več let pod vtisom grenkega razočaranja. Njegove oči so se skalile kakor tolmun, ako vržeš kamen na njegovo blatno dno.

Starec se je vsedel nazaj na klopi in se »repro

Žrtve otroške paralize

V letih 1916. in 1921. je razsajala v ameriških Zedinjenih državah strašna epidemija, znana nam z imenom otroška paraliza. Napadla je tudi odrasle, med njimi popolnoma zdrave osebe. Med žrtvami leta 1921. je bil tudi sedanjí predsednik Roosevelt. Noge so mu popolnoma ohromele. Vse treniranje prvih bolezenskih let, vsa zdravniška veda in pomoč, vse to je pomagalo le v prav neznatni izmeri. Med številnimi ljudmi, ki so proučevali vprašanje te epidemije, je bil tudi George Foster Peabody iz Columbie v državi Georgia. Na njegovem posestvu je bilo mnogo toplih vrelcev, in pokrajina je bila znana daleč okoli kot »Warm Springs« (warm=topel, springs=vrelci).

Po poročilih je bil ta okraj že v indijanskih časih svet, in Indijanci so zdravili v topli vodi zlomljene kosti in druge poškodbe. Leta 1926., ko je začel Peabody z raziskovanjem vrelcev, se je razprostiral tam gozd hrastov, pinij in grmovja, pa tudi strupenih rastlin. Tla, iz katerih prihajajo vrelci, so iz granita in bazalta. Povprečna toplota vode je 35° do 37° C; prihaja iz velikih globlin in v zelo velikih množinah in ima prav izredno zdravilno moč. Po zadnjih raziskovanjih fizikokemika dr. Bandischa je med največjimi prednostmi vrelcev ta, da propuščajo zdravilne ultravioletove žarke več metrov globoko, dočim jih navadna voda že nekaj centimetrov pod gladino omeje.

Peabody je povedal svojemu prijatelju Rooseveltu, kak dragocen dar je na njegovem posestvu, in Roosevelt je takoj sklenil, da bo zdravilno moč vrelcev preskusil na lastnem telesu. Leta in leta se je boril proti bolezni in je imel le neznatne uspehe; zakaj ne bi poskusil enkrat še z novo metodo? Prva njegova pot v Warm Springs je bila kot nekakšna ekspedicija. Vse so morali vzeti s seboj; skoraj edino, kar je moral ta kraj nuditi, so bili topli vrelci sami. Roosevelt si je dal pritrčiti plavalni pas okoli prsi in se je dal nesti v vodo. Ko je bil nekaj časa v vodi, je odkril neki naravni zakon, ki ga je bil Arhimed opisal sicer že pred par tisoč leti, ki je pa prišel bolniku šele sedaj prav do spoznanja: njegovi udje so postali zaradi vzgona vode navidezno lažji, in sicer za toliko, kolikor je tehtala odrinjena voda. To je trinajst štirinajstink telesne teže. To se pravi, da je mogel tu v vodi prvič po obolenju l. 1921. zopet dvigniti noge. Mogel jih je brez posebnih težav in brez pomoči rok potegniti skoraj pod prsi, kar mu na bolniški postelji kljub največjemu naporu ne bi bilo nikdar mogoče. Izvaja vode je že premikanje stopala povzročilo čezmerno potenje, ker je bil napor pač prevelik.

Toplota in dragocena kakovost vode sta Rooseveltu dovolila, da je bil vsak dan po cele ure brez utrujenosti v vodi. Kmalu je mogel potisniti vodo menjače se z desno in levo nogo nazaj. Od hrbtnice izhajajoči glavni živec se niso bili popolnoma ohromeli in še je bilo nekaj mišic v njegovih nogah, ki so se mogle udeleževati. Izven vode ti živec in te mišice niso bili dosti močni za pregibanje udov, mogli so se pa z vsakdanjo vajo v vodi okrepiti in ohromele ter izgubile

živce in mišice vsaj deloma nadomestiti. To je bilo osrečujoče spoznanje v Warm Springsu.

Po nekaj tednih je bil toliko okrepljen, da se je mogel s plavalnimi gibi blizu bregu in da je mogel iskati tla pod nogami. Ko je stopil na tla, se je previdno, korak za korakom, premikal proti bregu. Najprvo so molele iz vode le njegove rame, nato pa že prsi itd. Centimeter za centimetrom je šlo naprej, vsak centimeter je pomenil velik napredek. Vso zimo je ostal Roosevelt v Warm Springsu. Naravne zdravilne moči vrelcev so tudi nekaj pripomogle, in na koncu prvih mesecev v Warm Springsu je imel Roosevelt zavest, da je ozdravljen mogoče.

Ustanovitev kopališča

Od Peabodyja je kupil Roosevelt vse ono vrelni ozemlje in je ustanovil leta 1927. »Georgia Warm Springs Foundation« (foundation izgovori favndejšn = ustanovitev, ustanova, štipendija). Ta ustanova naj bi zbrala sredstva, na kojih podlagi so postali Warm Springs eno največjih zdraviliških podjetij. Edzel Ford, sin Henryja Forda, in drugi milijonarji so prispevali znatne vsote za izgraditev novega kopališča. Skoraj 3000 oseb v starosti od treh do šestdesetih let se je v prvih šestih letih kopališnega obstoja zdravilo v Warm Springsu in več ko polovica jih je bilo ozdravljena, da so mogli zopet pričeti s svojim delom. Cene, ki jih bolniki plačajo, so za ameriške raz-

mere še dokaj zmerne. Bolnika odpustijo, ko je kolikortoliko ozdravljen.

Način ozdravljenja

Večino dopoldneva zavzemajo kopeli in podvodne masaže. Bolniki ležijo v vodi, bodisi na prostem ali v posebnih lopah, in jih tam po natančnejših zdraviliških predpisih masirajo. Šele, ko so bili po kolikor možni razbremenitvi vseh neabljenih mišic potom vzgonske sile vode njih ohromeli udje zgibani, se prične samostojno gibanje rok in telesa v vodi ter aktivni poskusi hoje na vodoravnih in poševnih tleh, da se roke in noge polagoma privadijo različnim obremenitvam. Nato se bolniki zopet po cele ure v vodi odpočijejo. Samo obraz je pri tem zavarovan pred soncem; telesa, ki je pod vodo, se sončna opeka ne prime. Toplota, zdravilni ultravioletni žarki in posebni zdravilni učinki vrelcev odpravijo tudi revmatične in druge težave. Obenem povzroči dolgo bivanje v vodi dober tek in brez utrujenosti trdno in zdravo spanje.

Obiskovalcev je v Warm Springs posebno v zadnjih letih izredno veliko. Zanje so rezervirana posebna pota, da bolnikov ne nadlegujejo. Bolniške stolčke na kolescih vodijo z roko, sem in tja tudi z električnim ali bencinskim motorjem. Vsa kolonija je zgrajena kot mesto brez stopnic. Pacienti stanujejo večinoma v majhnih, prijaznih, prtilčnih hišicah, ki so opremljene z vso moderno udobnostjo. Na vratih so včasih montirane takozvane »električne oči«, ki vrata avtomatično odprejo, če se bliža bolnik v stolčku ali na berglah.

Vzroki neplodnosti sadnih dreves

Neplodnost lahko povzroči več činiteljev, — a najglavnejši so ti:

izčrpanost sadnega drevesa zaradi pomanjkanja hrane, kakor tudi izčrpanost zaradi preobilne rodovitnosti;

prevelika bujnost, ki največkrat nastane zaradi prevelike množine humusa in dušikovih snovi; pomanjkanje vode ali prekomerna vlaga; občutljivost napram pomladanskemu mrazu v času cvetenja;

pomanjkanje svetlobe in neprimerna podlaga.

Če hočemo, da jalovo drevo rodi, moramo najti pravi vzrok neplodnosti in ga odstraniti. Proti izčrpanosti sadnega drevesa nam pomaga gnojenje s hlevskim gnojem, z zrelim (stelnim) gnojenjem, kompostom, umetnimi gnojili, o čemer je že dovoljno pisal »Kmetovalec«. Proti preveliki bujnosti se je odlično pokazalo gnojenje jeseni s fosforjem, kalijem in apnom, ki nevtralizira odviske dušikovih snovi.

Vodo reguliramo z odvodnjo (drenažo) ali z zalivanjem in namakanjem. Proti občutljivosti vrst, ki so odporne proti mrazu. V primeru, da nasproti pomladanskemu mrazu se borimo z izbiro smo pogrešili in vrste niso dovolj odporne, si pomagamo s škropljenjem z apnenim mlekom, ki zakasnuje cvetenje za 2 ali 3 tedne, zaradi bele prevleke na vejah in vejicah.

Pomanjkanje svetlobe nastane lahko zaradi prevelike gostote dreves, ali pa so krone same preveč goste. Za prvi primer moramo že pri vsa- jenju paziti na primerno razdaljo, a gostoto krone reguliramo z razredčenjem in obrezovanjem. Kar se pa tiče neprimerne podlage, moramo na njo misliti že pri sajenju dreves, ker se v tem primeru napravljena popravila ne da popraviti.

(Po »Kmetovalcu«)

»Čujem, da se je vaša hči zaročila.« je dejala gospa Čebularjeva, »tedaj vam lahko čestitam, kajne?«

»Kako da ne!« je odgovorila gospa Korenova. »Verin zaročenec je resničen, kakor pravijo gentleman.«

»Kaj ne poveste!« se je začudila gospa Čebularjeva.

»Da,« je odgovorila gospa Korenova. »Veste, sama sem ga preizkusila. Snoči sem ga povabila na čaj in je bil presnet vroč. Nu, in ko je natočil čaja v skodelico — kaj mislite, da je pilal vanj kakor navadni ljudje? Kaj šel! Vzel je svoj klobuk in pričel nad čajem pihljati z njim kakor kakšen odlična gospod!«

O ustvaritvi žene je zapisal sv. Avgustin: Če bi bil Bog določil ženo možu za gospodinjstvo, bi jo bil vzel iz Adamove glave. Če bi jo bil določil za sužnjo, iz nog. A vzel mu jo je iz strani, ker mu jo je določil za tovarišico, da mu stoji ob strani.

Tončka Šušteršičeva:

Žareči nageljčki

Kraljica pomlad je prišla na zemljo. Zvonček je pozval in klical še druge cvetlice na zeleno trato.

Bukev je ozelenela in kukavica je zapela.

Sončni prameni igraje božajo drobne predmete na okrogli mizi, ki stoji sredi sobe. Ob ogledalu stoji visoka omara, polna svilenih in baržunastih oblačil.

Na nasprotni strani je postelja in v njej mlada, do smrti izmučena bolnica.

V poslednji borbi je za življenje...

Smrt je močnejša; tesno se je oklenila njenega trpečega telesa.

Kri po žilah je zastala; srce se prenehalo utripati. Celo je mrzlo, postalo; po smrtnobledem licu je spolzela zadnja solza.

Zaznamovana je z nevidnim, mrzlim poljubom — pečatom smrti.

Utihi se beseda — utihnil njen srebrni glas. Ugasnile so prej tako veselo, žareče oči.

V zvoniku se je zamajal bronasti zvon.

Anja leži v srebrno beli krsti, kakor nedolžen angel je.

V belo obleko je odeto njeno telo. Zlat trak kramljeno čelo, prav kakor si je bila želela...

Sklenjena, mrzle roke so ovite s belim, koščenim rožnim vencem in tesno oklepajo srebrni križec.

Ob mrtvaškem odru stoji šest svečnikov; plapolaje dogorevajo voščenice ob negibnem truplu. Ob vzglavju križ, na desni pa dvojce oleandrov.

zagledal nekam predse. Medtem je Janko ogleđoval kočo.

»Borno stanovanje ste si izbrali, oče. Zakaj ste se preselili v to samotno podrtijo?«

Oče ga je mračno pogledal in ni odgovoril. Sin je zardel in povešal oči. Zapekla ga je vest.

»Verujte mi, oče!« je povzel čez trenutek. »Imel sem trdno voljo, pridobiti si denarja in rešiti naše posestvo, da ne pride v tuje roke...«

»Ha! Občudujem uspehe, ki si jih dosegel s svojo trdno voljo!« ga je naglo prekinil oče in se zakrohotal. »In jaz sem te pričakoval tako željno. Noč in dan sem sanjal o tvojem bogastvu! Upal sem — ah! — Koliko sem upal!«

Janko je stisnil zobe. Jerom je zakopal svoj obraz v dlan, da bi sin ne videl solz, ki so mu stile v oči. Nastal je tesnoben molk, le zvonovi so zvonili, zvonili...

Nagloma je sin prijel očeta za roko.

»Ali ste jezni name, oče?«

»Neumnost!« se je trdo glasil očetov odgovor. »Ali mi odpustite, oče? Ali mi morete odpustiti?«

»Tega ne morem!« je odgovoril oče trpko, ne da bi pogledal sina. »Ha! Odpustiti ti ne morem, ne morem, ne morem! Preveč sem upal v tebe!«

»Ali bom smel ostati pri vas, oče?« se je čez čas oglašil sin z mehkim, prosečim glasom: »Skrbel bi za vas, delal bi, da bi vi ne trpeli pomanjkanja!«

»Hvala lepa! Ne potrebujem tvoje pomoči!« je odgovoril stari trdo. »Moja bajta je premajhna za dva. Lahko se vrneš, od koder si prišel. Zame ti ni treba skrbeti, — sebi pomagaj, če moreš!« Spet sta molčala.

»Ali bi tudi prenočiti ne smel pri vas?« je pretrgal Janko mučni molk. »Jutri zjutraj pa pojdem — svojo pot!«

»Razumi, da v bajti ni prostora za dva!« je zamrmral Jerom. »Pojdí svojo pot še danes!«

»No, bom pa šel!« je vzdihnil sin. »Zadnjič sva skupaj oče! Videla se ne bova nikdar več!«

»Tega tudi ne želim! Najboljše bi bilo, da bi se tak nikdar ne pokazal pred moje oči. Lahko bi mi bil prihranil bridkost tega svidenja!«

Sin se je ugriznil v ustnice in se okrenil.

»Torej, — oče, z bogom!« je rekel tiho.

»Le pojdi!« — je odgovoril stari z votlim glasom. Še vedno je imel z rokami pokrit obraz.

Sin je nekaj trenutkov strmél v očeta, potem je tiho izdihnil in odšel s povešeno glavo. Zavil je okoli ogla in izginil.

Še dolgo potem, ko so utihnil njegovi koraki, je Jerom sedel nepremično in si zakrival obraz. Mislil je na bajko o sinovem bogastvu. Zdajci je zahtel, zajčal. Izmed prstov mu je pripolzela debela solza, — svetlikajoča se kakor demant v blede mesečini. Za prvo je kanila druga, — tretja, — četrta. —

A velikonočni zvonovi so peli, peli, sladki in svečani so bili njihovi glasovi. Naznanjali so zmago življenja nad smrtjo, luč nad temo.

Naslednji dan, na velikonočno nedeljo, so našli starega Jeroma v koči mrtvega.

Katehet: »Oče izgubljenega sina je padel na obraz in se grenko zjokal... Zakaj pa je jokaj, Petček?«

Petček: »Nu, če padete tako na nbs...«

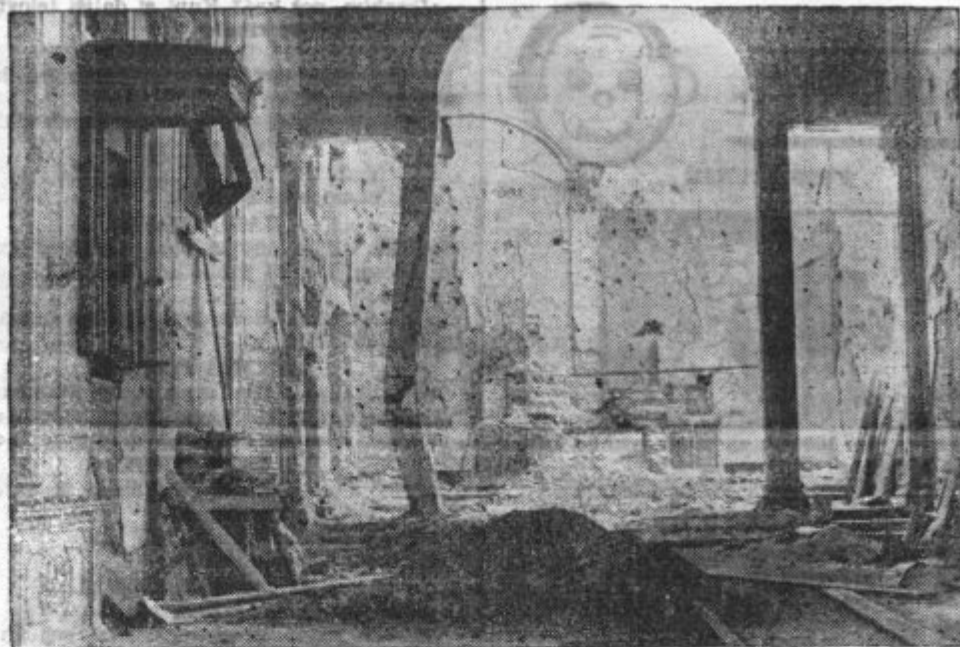

PO SVETU

× Muhasta strela. Oni dan je treščilo v hišo kmeta Emanuela Augustina na Češkem. Strela je bila pa muhasta. V hišo je švignila skozi okno. Razbila je posodo in vse, kar je dosegla, končno je pa porušila še peč. Pri peči stoječemu hlapcu se ni zgodilo nič hudega, le saje mu je vrglo v obraz, da je postal mahoma črn kakor zamorec. S tem pa strela še ni bila opravila svojega dela. Švignila je v hišo soseda Antona Hanuša, kjer je hotela v istem trenutku njegova žena odpreti vrata. Nesrečnica je bila na mestu mrtva. Kraj nje stoječa dva otroka sta pa ostala nepoškodovana. Končno je švignila strela še v kuhinjo, kjer je razbila vse, kar je dosegla, ne da bi zanetila ogenj. V kuhinji se je mudil tretji Hanušev otrok, ki se mu pa tudi ni zgodilo nič hudega.

× Svarilni smrad. V rudnikih se svetlobni in zvočni varnostni signali niso prav obnesli in tudi čisto tehnično jih je dostikrat nemogoče namestiti na pripravnih mestih v rovih. Po novem postopku naj bi bil rudarjem svarilno znamenje pred pretečo nevarnostjo oster neprijeten duh, ki ga človek prav težko zgreši. V to svrhu predlagajo, naj bi se za primer nevarnosti spustil po ventilacijski cevi v rove z zrakom pomešan s škodljivimi plini. Prav izrazitega vonja. Zlasti priprave bi bile v ta namen butilove ali etilove merkaptanske pare, ki dišijo kakor pokvarjeno zelje ali, pa še bolj, para bananovega olja, ki po zopornosti prekaša vse umetne smradove. Ker struji zrak po ventilacijskem cevi z brzino nekaj sto metrov na minuto, bi se duh v najkrajšem času zanesel po vsem rudniku in opozoril rudarje, naj se zatečejo k varnostnim šantom.

× Slučajno odkrita nafta. Sloveči francoski raziskovalec kultur in ras grof Gobineau se je mudil ob koncu aprila 1853 v mestu Baku. Hodil je po okolici, kjer so mu pravili, da hodijo Tatari v neko hišo k čudni službi božji. Njegov tatarski spremljevalec ga je neopaženo privedel v dotično hišo in grof Gobineau je videl tam čuden prizor. Iz kotanje je švigal velik plamen in Tatari so okrog njega plesali svoje narodne plesne. Francoškega učenjaka pa niso toliko presenetili tatarski častilci ognja kakor dejstvo, da je črpal ogenj svojo moč iz skrivnostnega vira. Po čudni službi božji so Tatari odšli, Gobineau se je pa začel zanimati za izvor njihovega ognja. In prišel je do presenetljivega odkritja. Blizu dotične hiše je tekla 'z zemlje nafta in od njenega izvira je bila napeljana pod zemljo cev do hiše. Gobineau je odkril vrelce nafte v Baku. Tatari so uporabljali nafto za svoje verske obrede in njeno tajno skozi stoletja skrbno čuvali. V interesu svojih kulturno zgodovinskih raziskovanj je hotel učenjak ohraniti to odkritje zase. Slučajno pa je zvedel zanj ruski guverner Wind. Takoj je poslal svoje uradnike v tatarsko svetišče in ti so ugotovili, da je goreča tekočina »silno vznemirljiva«. Rusi so se namreč ball, da bi utegnili Tatari med morebit-

Messina: Pompejska cerkev, ki so jo razdeljali anglo-ameriški letalci

nim uporom uporabiti skrivnostno tekočino proti njim. Guverner je poklical iz Petrograda posebno komisijo, ki je kmalu dognala, da gre za nafto. Zgodovina bogatih vrelcev nafte v okolici Baku je znana. Pred 23 leti je segel angleški kapitalizem po teh dragocenih vrelcih, in jih začel temeljito izkoriščati. Angleški kapitalisti so zaslužili tu težke milijone.

× Roman v več ko 50.000 besedah, a brez črke »e«. Neki M. W. Wright, 66-letni nekdanji priljubljeni glasbenik ali vsaj godec, ki zdaj prebiva v Los Angelesu, je po poročilu iz Detroita opravil nenavadno delo. Napisal je roman, ki ima 50.110 besed, v katerih ni niti ene črke »e«. Ni znano, ali je Wrighta treba smatrati za resnega romanopisca, ali pa le za človeka, ki bi se rad na ta način, da je napisal roman brez črke »e«, proslavil in javnost po ameriško opozoril nase.

× Golob, ki se je po 12 letih vrnil v svoj golobnjak. Ljubitelj golobov, John A. Stillweril iz ameriške države New Jersey, je leta 1929 spustil šest golobov iz Goshena v državi New York, iz kraja, ki je 80 km oddaljen od njegovega doma. Nobeden teh šestih golobov se ni vrnil domov. Stillweril je polzvedoval vsepovsod, da bi zvedel, kam so se njegovi golobi zatekli, pa je vse prizadevanje ostalo brez uspeha. Potem je na svoje živalce že čisto pozabil in opustil vsako misel, da bi jih še kdaj videl. Leta 1941. pa mu je neki sosed prinesel pokazat starega goloba, ki je bil videti silno utrujen, kakor da bi imel za seboj dolgo pot. Bil je to eden tistih šestih golobov, ki jih je Stillweril pred dvajsetimi leti spustil v državi New York, da bi poskusil, če se bodo vrnil v domači golobnjak. Na nožici je namreč utrujen golob imel še vedno obroček,

ki mu ga je bil obesil njegov gospodar. Na obročku je bilo tudi zapisano Stillwerillovo ime. Ljubitelj golobov ne bo mogel nikdar ugotoviti, kod vse je med tem časom blodil njegov ljubljeneček in kje je še drugih pet.

× Če se potopi petrolejska ladja. V sedanji vojni igra posebno vlogo petrolejska ladja, ki prevaža nafto in bencin za pogon tankov, avtomobilov in letal. 10.000 ton obsega petrolejska ladja prevaža približno 15.000 ton ali 15 milijonov litrov mineralnega olja. Srednji bombnik potrebuje za šest ur trajajoči polet okrog 1800 litrov bencina. 50 bombnikov ga porabi torej 90.000 litrov. Bencin iz ene same prevozne ladje bi zadostoval torej za 166 napadov 50 bombnikov broječe eskadrile. Srednji tank potrebuje pri ugodnem terenu za en napad na 300 km dolgi progi 600 litrov bencina. 500 tankov bi torej porabilo za tako bitko okrog 300.000 litrov bencina. Bencin iz ene same prevozne ladje bi torej zadostoval, da bi bilo 500 tankov preskrbljenih z njim za 50 bitk na 300 km dolgi progi. En rušilec rabi za 100 morskih milj okrog 20 ton nafte ali za 1000 morskih milj 200 ton. To pot bi lahko rušilec prevozil 75 krat z gorivom iz ene same petrolejske ladje. Z drugimi besedami rečeno: 166 napadov 50 bombnikov obsega petrolejske eskadrile, 50 bitk, ki bi se jih udeležilo 500 tankov ali 75 voženj enega rušilca na progi 1000 morskih milj odpade, če potopi podmornica eno samo 10.000 ton obsega petrolejsko ladjo.

Obnavljajte naročnino!

Ob vznjožju klečaln'k, na njem razpelo in posoda z blagoslovljeno vodo.

V sobi je smirna tišina...

Tovarišice in tovariši iz vasi so prinesli venec belih rož.

Toda to dekletovo truplo v srebrno beli krsti pričakuje še venec žarkih nageljnov, onih, ki so ji bili obljubljeni, ko je bilo v njej še polno življenja in zdravja, polno hrepenenja in ljubezni.

Od blizu in daleč prihajajo njeni prijatelji in znanci.

Sonce se je pomikalo v zaton. Medlele so sence dreves...

V cerkvi pri božjem grobu je zopet zvonilo.

Mladeniča je spreletelo, kajti zvedel je, da je umrlo njegovo dekle. A misliti tega ni mogel, ni smel. Pražnje se je oblekel in šel. In čim bliže je prihajal, tem tesneje mu je bilo. Ko da je omamljen.

Na cesti, blizu hiše žalosti, je stala precej glasna kopica fantov iz vasi.

Mimo'čoč jih pozdravi: »Dober večer.«

Odzdravili so mu.

»On je!« je rekel, eden izmed zbranih.

»On, da, on je!« je pristavil drugi.

»Njen fant je!« je dejal tretji.

»Njega si je bila izbrala, a zdaj je tudi on nima, vsi smo ji enaki. Smrt pride po vse in jih reši trpljenja.«

Mladenič je stopil čez prag žalostne hiše.

Sam je bil v sobi.

Tresla se mu je desnica, ko je kropil.

Pokleknil je in ustnice so šepetale molitev.

Ko je vstal, se je neslišno približal med dogovarjačimi svečami njenemu obrazu.

Kakor da spi in sanja, se mu je zdelo, ko ji je zrl v voščeni obraz.

Hotel jo je zdražiti; prijel jo je za roko in šepetaje dahnil: »Anja!«

Še bolj se ji je približal.

Ni se prebudila; toda ko je bil sklonjen čisto blizu njenega obraza, se mu je zdelo, da se mu je le za trenutek nasmehnila. Potem je bila spet vsa mirna — negibna, ko da ima zdaj vse ono, po čemer je neizmerno hrepenela in kar ji dolina solz ni podarila.

Spoznal je vse, prav vse.

V prsih ga je bolelo.

Še enkrat jo je pokropil, se pokrižal in otožen odšel.

Zunaj ga je objela tiha noč.

Svež grob je ob kapelici križevega pota in v njem telo mlade Anje.

Cerkovnik je zvonil: »Zdrava Marija!«

Mrak je razgrnil nad dolino plašč miru in pokoja.

Mladenič se je približal sveži gomili in položil nanj žarke nageljne z zelenjem vred spleteno v lep venec. Kar ji je obljubil, je izpolnil, četudi ni mislil, da bo to postala resnica, saj je bila Anja deset let mlajša od njega.

Pokleknil je ob grobu in pričel moliti.

Misel ga je izvabila na pot premišljevanja.

Sladki spomini so ga vabili nazaj v preteklost, do prvega srečanja z njo.

Mislil je in mislil, kako dobra je bila, kako potrpežljiva.

Nekoč mu je dejala: »Prijazni domček bova imela, kako bo to lego.«

On pa je pristavil njenim besedam: »In dvoje otrok!«

Nasmejana in zardela mu je pogledala v obraz, rekoč: »Če nama jih bo Bog kaj dal!«

Ura v zvoniku je odbila devet, ko je mladenič klečal ob grobu.

Ob hrešččih zvokih cerkvene ure se je vzdramil iz premišljevanja.

Tema in tišina na pokopališču ga je vznemirila, da je vztrepeta.

Vstal je, se pokrižal in odšel. Še je molil za pokoj njene duše.

Molčečega in resnega so pozneje srečavali ljudje, saj so vedeli, da je bil on tisti, ki je prinesel v venec spleteno žarke nageljne z zlatim napisom na belih trakovih: »Zadnji pozdrav! — Tvoj iskreni prijatelj!«

NI GA PRAV RAZUMEL

— Gospod, ali je vam sploh znano, da laja vaš pes po cele noči?

— Oh, zaradi tega si ni treba beliti glave, saj se čez dan dobro naspi.

ZELEZO

»Držite se strogo diete.« je rekel zdravnik bolniku. »Posebno mnogo železa vam priporočam.«

»Oprostite, gospod doktor, to pa ne pojde! Saj vidite, da imam brezžobe čeljusti.«

VODE SE BOJI

»Tako, Ivan se je poročil?«

»Da, z gospodično, katero je rešil, ko se je potapljala.«

»Ali je srečen?«

»Ne, zdaj se boji vsake vode.«

SMEŠNICE

POMLAJENJE

»Možek, daj mi 1000 lir za pomlajevalno kuro.«
»To je preveč!«
»Ceneje mi pa ne naredi šivilja obleke!«

SKODELICA ČAJA

»Sinoči mi je vrgla žena skodelico čaja na glavo. Ali se tebi tudi kdaj kaj takega zgodi?«
»O, pri nas pa sploh ne pijemo čaja!«

NE MARA BENCINA

»Bencina kar ne morem več duhati.«
»Opusti avtomobilsko vožnjo!«
»Z bencinom jaz itak le rokavice čistim.«

VISJA MISEL

On: »Samo na čevlje in obleke misliš. Srečen bi bil, ako bi mislila na kaj višjega.«
Ona: »O, saj tudi klobuk potrebujem!«

IBRAHIM UKRADE SULCA

Ibrahim je pri lopi prodajalca rib, pa ni imel denarja, da bi si kupil vabljivo rečno žival. Ribe so bile sveže in velike, Ibrahim pa ima doma številno in lačno družino. Skušnjava ga je premagala in — misleč, da ga nihče ne vidi — porabi lepega sulca in ga skrije pod telovnik. Telovnik ni bil zadosti dolg in sulci je gledal izpod njega. Prodajalec z ribami, ki je mel povsod svoje oči, kakor j'h mora imeti dober trgovec, se je nasmehnil in rekel:

»Ibrahim, veš kaj? Kupi si daljši telovnik, ali pa ukradi krajšo ribo!«

TAKO JE

»Tako, pijan prideš domov in se mi še upaš pogledati v oči!«
»Ljuba žena, na vse se je treba privaditi!«

V LEKARNI

»Ali imate kaj proti sivim lasem?«
»Ne, samo spoštovanje.«

RADOVEDNEZ

»Očka, ali je res, da narava nobeni stvari ne da ničesar, kar bi ji bilo odveč.«
»Res!«
»Zakaj ima pa koza dva roga, pa še na enega ne zna trobiti?«

ZENSKA TOČNOST

»Oh, dragec, danes sem pa nekoliko prepozno prišla na sestanek. Odkdaj me pa čakaš?«
»Toliko časa, da sem datum že pozabil.«

LEPI ZORJE

»Kako lepe zobe ima gospodična Anica!«
»Da, ima jih od mene.«
»Tako, vi ste njen očka?«
»Ne, njen zobozdravnik!«

NI PRAV RAZUMEL

»Koliko časa ste kuhali jajca?«
»Kakor vedno, gospod profesor, saj jih že tri leta kuham.«

CUDEZ V ZDRAVILIŠČU

»Bivanje moje žene v zdravilišču je napravilo pravcati čudež.«
»Torej se je znebila zastarele bolezni?«
»Ne, ampak najine najstarejše hčere.«

NESPORAZUM

»Mama, ali se smem iti igrati?«
»Z raztrganimi hlačami?«
»Ne, s sosedovim Jurčkom.«

BISER

»Pomislil, naša nova služkinja, o kateri sem ti vedno pravil, da je biser, nas je okradla in izginila, da je nikjer ni mogoče zaslediti.«
»Torej biser, ki je nedosegljiv.«

PRODIREN POGLED

»Tvoji čevlji so pa spredaj popolnoma votli.«
»Da, moja kurja očesa imajo tako prodirajoč pogled.«

OBISK

Poleti ob devetih zvečer je prišel France k Janetu in ga našel v sami srajci, pa s klobukom na glavi.

»Kaj pa to pomeni?« je vprašal France.
»Vroč mi je in sem se slekkel; za slučaj obiska sem obdržal srajco in klobuk.«

ON ZE VE

Neki misijonar, ki je pridigoval Eskimom na skrajnem severu, je opisal pekel ko kraj, kjer trpe duše od neznanskega mraza.

»Kako si upaš učiti krivo?« ga je vprašal so-brat misijonar.

»Dragi moj,« mu je odgovoril, »če bi jim opisoval pekel ko kraj, kjer je vročina, oi ne bilo notenega Eskima, ki bi se ne želel tja.«

OBRAČUN

»Torej kakšna je letošnja bilanca, gospod knjigovodja?«
»Stijajna! Primanjlikaj je za dvajset tisoč lir manjši ko lani.«

POVPREČNEZ

Sodnik: »Priča Kalin, kaj mi morete povedati o dobrem, ali slabem glasu obtoženca?«

Priča: »Veste, gospod sodnik, on ni ravno eden izmed najboljših, pa tudi ne eden izmed najslabših... no, veste, nekako takšen je, kakršna sva midva.«

NEZEN SOPROG

Žena: »No, Peter spet si jo hudo polomil. Služkinja Ančka je odpovedala službo in sicer je kar odšla, ker si jo po telefonu tako divje ozmerjal.«

Mož: »O, hudirja! Jaz sem pa mislil, da s teboj govorim!...«

URADNO POROČILO

Zupan Janez Pika je poročal na pristojno oblastvo tole:

»Na vaše vprašanje z dne 10. maja t. l.: kateri so najstarejši ljudje v naši občini, si usojam poročati, da so najstarejši ljudje pred dvema letoma umrli.«

PRI ODVETNIKU

Jaka: »Dva zoba mi je izbil sosed.«

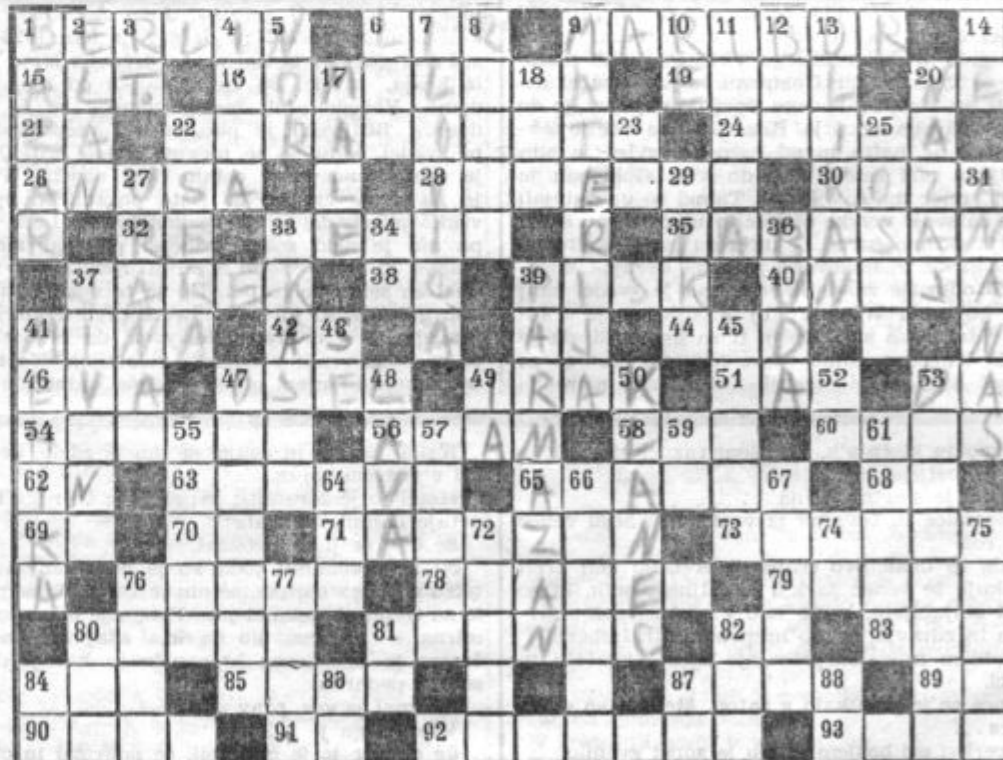
Odvetnik: »Če sta bila prava, bo kaznovan zaradi telesne poškodbe, če pa sta bila umetna pa le zaradi poškodbe tuje lastnine.«

Križanka št. 12

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. Evropsko glavno mesto, 6. kratka za italijansko valuto, 9. mesto ob Dravi, 15. pevski glas, 16. polotok v Afriki, 19. moško ime, 20. nikalnica, 21. predlog, 22. terorizirati, pripraviti do ubogljivosti z nasiljem, 24. izraelski prerok, 26. žensko ime, 28. zdravilo, mazilo, 30. domača žival, 32. kvartaški izraz, 33. turški minster, 35. nabit poln, 37. prekop, podzemna odvodna napeljava, 38. sredi race, 39. znak s piščalko, 40. zveza, združba, edinstvo (tujka), 41. podmorsko orožje, 42. igralna karta, 44. kratka pri nepopolnem naštevanju, 46. žensko ime (množina), 47. domača žival, 49. azijska država, 51. zgoden, 53. veznik, 54. učitelj na visokih šolah, 56. praoče vseh ljudi, 58. del drevesa, 60. sveta gora na Grškem, 62. veznik, 63. tkalni stol, 65. vrsta blaga, 68. del telesa, član, 69. medmet, 70. začetek kanala, 71. turški post, 73. voljan, hoteč, 76. ne povzroča ropota, 78. zopr, odvraten, 79. jedrate, izklesane, 80. hajduk, upornik v Makedoniji, 81. oseba, ki smo jo že videli, 82. italijanskih spolnik, 83. kositer, 84. termin, določena doba, 85. nato (srbohrv.), 87. del ženske narodne noše, 89. glej 70. vodoravno, 80. bodeča rastlina, 91. površinska mera, 92. častnik v bivši jugoslovanski vojski, 93. poslovni prostor raznih državnih in večjih zasebnih organizacij in podjetij.

Navpično: 1. orientalski trg, prodajalna na veliko, 2. ognjevitost, zanos, 3. zemljepisni pojem, 4. prav ta, 5. neumen, nespameten, 6. slovenski pisatelj (»Brambovc«), »Sigmovo masčevanje«, 7. vrsta prsti, 8. tekstilna tovarna v Varaždinu, 9. snov, gmoča, gradivo, 10. glej 32. vodoravno, 11. nazivi, označbe, 12. oblika pomočnega glagola, 13. uglajenega vedenja, 14. samo, edino; spolnik v francoskem jeziku, 17. nevelike, 18. osebni zaimsek, 20. povelje za umik, povratek, 22. prizor (tujka), 23. italijanski spolnik, 25. moško ime, 27. prebivalec azijske visoke planote, 29. stari peruanski cesarji, 31. južno sadje, 33. ženske ime, 34. predlog, 36. bog, ki je v vel'kih časteh v Aziji, 37. dolgo japonsko vrhnje oblačilo, 39. vrsta sira, 41. muslimanom sveto mesto v Arabiji, 43. povratni zaimsek, 45. mesto ob vznožju Karnskih Alp ob Ziljici, 47. jezero v Kanadi, 48. vulkanski izmeček, 49. oslovski glas, 50. cestna vzpetina, 52. predlog, 53. državljani (dvojina), 55. prebivalec skrajnega severa, 57. zli duh, 59. razum, pamet, 61. gost, nedomačin, 64. bodica, ostra rastlinska

konica, 66. razpredelnica, pregled, 67. beseda, s katero se začnejo pravljice, 72. žensko ime, 74. dva enaka soglasnika, 75. srbsko moško ime, 76. raclonirano živilo, 77. evropski vulkan, 80. ptica, 81. predlog, 82. nerazpokožen za delo, 84. grška črka, 86. kratka za akademski naslov, 87. veznik, 88. vzkl'k ob bolečin.

RESITEV KRIŽANKE ŠT. 11.

Vodoravno: 1. renegat, 6. kinologija, 15. up, 16. trs, 17. zima, 18. arena, 19. Ra, 20. ded, 21. mana, 22. Vilno, 23. ban, 24. bor, 25. kolo, 26. jačit, 27. rano, 28. gib, 29. šilo, 30. pereč, 31. kolar, 32. ok, 33. polk, 34. bazen, 35. loža, 36. zelo, 37. javen, 38. reža, 39. mm, 40. Osaka, 42. vajen, 43. lopa, 44. kra, 45. grbi, 46. posel, 47. meso, 48. Grk, 49. Lea, 50. razen, 51. Pisa, 52.

vrst, 54. až, 55. beden, 56. Liza, 57. som, 58. be, 59. pedal, 60. reka, 61. brz, 62. ura, 63. kasir, 64. koča, 65. kup, 66. zrel, 67. paket, 68. moka, 69. bob, 70. plosk, 71. zdaniti se, 72. Budimpešta.

Navpično: 1. Rus, 2. ep, 3. éter, 4. grd, 5. as, 6. kino, 7. ima, 8. na, 9. laičen, 10. orlič, 11. Gent, 12. lno, 13. ja, 14. panorama, 17. zalo, 19. rana, 20. dob, 21. molk, 22. varen, 23. bala, 24. b'k, 25. kilo, 26. jezen, 27. roža, 28. goliglav, 29. šola, 30. Pavel, 31. koža, 33. peki, 34. bajen, 35. lepo, 36. žaba, 37. jasen, 38. rosa, 39. mrk, 41. sreč, 42. voz, 43. lesa, 44. krt, 46. padar, 47. miza, 48. grm, 50. rediti, 51. pika, 52. voz, 53. realka, 55. besen, 56. leča, 57. srp, 58. brest, 59. Paka, 60. roke, 61. bubl, 62. Uroš, 63. kad, 64. kos, 65. kod, 66. zle, 67. PZ, 68. mi, 69. bu, 70. pp.